

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona
Egy hónapra ..... 2 korona

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
Az első sor tíz szó egy sorra 30 f.
Közzététel után négy napig azután 16 filler

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 227.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, január 4.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Vissza, a multba.
- Borkereskedők orvosolt panasza.
- Londoni borzalomok.
- Tűzoltók passzívrezisztenciája.
- Hardent ellítették.
- Kossuth rendjele.
- Apponyi és a zsidók.
- Verekedő primadonnák.
- A grófné kosztümje.
- Agyonvert elmebeteg.
- A meggyilkolt őrnagy.
- Téma: Az őz. Írta: Ádám Éva.

Vissza, a multba.

Arad, január 3.

Uj mellém a kandallóhoz, a drága széntől még jobban didergő, agyonadósdott ember. A zuzos, örömtelen, prózai jeiben keressünk mi is egy „agg régét”, amelynek lobogó emléke kárpotolja a mácsk ürességét. Odakünn a népszerűség tűzhelyei mellől kivert politikusok funak meleg lehelletet körmeik alá. Ne nézzük őket; himbáljuk lelkünket a multba, a kezdet kezdetére, amikor megveretett embernek is szebb volt lenni, mint ma diadalmasnak.

Kezdődött a világ a létszámemeléssel. Azaz csak azzal, hogy kérték a létszámemelést. Mert aki olyan elbizakodott hitel, a generálisnak szinté parancsoló gög-jével kérte, nem kapta meg. Az éhes katonával, aki uj még uj véráldozatot akart a nemzet testéből kihasítani, tömör so-

rokban állott szembe az obstrukció. Meg nem fogytak a sorok, nem apadt el a szó a kemény küzdelemben. A falánk milítarizmus, amely keveselte az eddigi katonát, még azt se kapta meg, amennyivel az ideig beírte. Nem szavaztak ujoncokat, s nem lágyította meg a küzdők szívet a hadsereg zavara, amikor a kiszolgált katonákat haza kellett volna bocsátani, s az ujak besorozva se voltak. A diadalmas harcosok uj sáncokat, uj erősségeket akartak bevenni. Egyetlen katonát se kap a hadsereg, amíg abból a magunk részét olyanná teszi, hogy igazán magyar legyen. Áldozatokat kívánt a harc: legyenek áldozatok. Benn tartották a kiszolgált katonákat; tél idején, bizonytalan időre behivták katonáskodni a póttartalékosokat, kenyerkereső, családot tápláló, szegény embereket. S a létszámemelés miatt kavardott háborunak áldozata lett az a miniszterelnök, akinél jobban egy kormányelnököt se dédelgetett az ellenzéke: Széll Kálmán. Siratták amikor elbukott; Ugron Gábor, a vitriolos, rózsákkal dobta a busuján; de nem lehetett másként.

S a nemzeti vágyak, amelyeket az ujonclétszám fölemelésének követelése kiszabadított, nem aludtak el. Nem tudta elhallgattatni a hadgyakorlatok táborhelyéről elhangzott, büszke „soha” szó; miniszterek szapora bukása csak uj élesztője volt az ország vívmány szomjának. S mikor egy keményfejű, akaratos ember, aki a maga rideg józanságának színében látta

az országot, a házszabályrevízióval biztosítani akarta az ujonclétszámot megmegujuló veszedelmei ellen, — hát az ellene zuduló vihar nemcsak őt irtotta el, de azt a nagy pártot, amely akkor még legyőzhetetlennek látszott.

Szép harc volt az. A hivei, az érte lelkesülők nemcsak akkor szaporodtak: a mialatt a küzdelem előbbrejutott, a mialatt egyre ujjabb-ujjjab csapást vagy cselvetést akart ellene mérni a hatalmát féltő bécsi sárkány; hanem azontul is szaporodtak, amikor a harcnak vége volt s a küzdők a végnélküli pihenőben egészen elposhadtak, ellustultak s el is felejtették, hogy valaha az obstrukciós gerelyt forgatták. Azok is, akik akkor a harcot céltalanak tartották, a nemzeti követelésekért hozott áldozatokat sokallták, az egészet jobb időkre valónak tartották, — ma már azok is lelkesen merülnek a multba, amely a nemzet élő tiltakozásának, a jogok önérzetes követelésének megnyilatkozását írta a történelembe. S hat éve, vagy több is: az elodáznatatlannak mondott létszámemelésemből maig s lett semmi.

Ragyogó volt ez a mult. Hogy eddig nem akadott költője, aki hősi strófákba rámaázta volna!

. . . Februárban vagy márciusban elő fognak állani a „katonai kérdések egész komplexumával.” Annyit jelent ez: követelni fogják az ujonclétszámemelést. Mután az ifju többség a kiegyezés és a kvótaemelés kérdésében olyan okosan meg-

Az őz.

Írta: Ádám Éva.

Az életben megtörtént esetek, ha egyszerűek is, ha igénytelenek is, mindig érnek annyit, mint azok, melyeket a író fantáziája teremt.

Fölérnek azzal. Akkor is, ha külső mozzanatok következtében áll elő valamely helyzet: akkor is ha benső lelki rezgések sodorják az embert valamely cselekmény felé.

Ez a kis történet is azért édes mert szóról szóra igaz.

Igénytelen dolog Mégis oly sok benne a komikum; mint a tragikum. Hőse nem a szalonok világából került ki. Szegény, földhöz ragadt oláh ember, aki ott él a nagy hegyek alján, ahol egy kedves, lassu folyó kanyarog, ahol sok a vadvirág, ahol a legintelligensebb ember, a papjuk is, hosszan lelógó ingben jár, tüszővel a derekán s ahol senki, semmi se jár, csak az erdő vadjai s a civilizációt jelző vonat vágat el olykor a határon.

Itt éldegélt egy földhöz ragadt szegény oláh ember a családjával. Itt, ebben a képtelenül egyszerű faluban, ahol egy forint már vagyont jelent.

A kis család ha esteként összeül, áhíttatos merengő arccal beszélt a jövőről. Házasadni készült a legény. De pénz kellett hozzá. Sok. Ötven, vagy még száz forint is. Én Istenem! Be nagy pénz ez némelyikünknek!

Ugy határozta hát, hogy azt a vinyonyogó két kis malackát meghizalják jó kővérrre. Van

itt gyom, burján, friss erdei levegő és kukorica is. Igaz, hogy az másnak termett, de hát az Isten jó; nem számlál meg és nem ír föl egy rongyos kis kukoricaszemet a szegény ember lelkeüdvössége rovására.

Igy hát az Isten és a más emberek vagyionának jóvoltából nőni kezdettek a malackák és ha a pocsoljában fetrengtek józüen, olyankor a legény meg-megállt mellettük és ábrándoz tt. A házasságáról, szerelméről és — a malackokról. E három dolog oly szorosan összefüggött az oláh legény életében, hogy érezte, tudta, ha ezek közül bármelyiket baj érne, vége az ő dédelgetett boldogságának.

Ilyenkor azt az őseemberi szívet megszál-lolta valami vad erdő. Ölbe kapta a sikongó két maszatos malacot és rohant vele a folyóba. Fűrösztötte, mosta őket, aztán fehérre mosott rózsaszínü orrocskájukra olyan egészséges csókott nyomott, hogy egy képződéssel úgy teiszett, vízhangzik a hegyoldalon.

Ha a malackák csókolta, mindig a lányra gondolt, azit szeretőit. Mikor a lányt csókolta, akkor meg mindig a disznó-sorba kerülő malackokra gondolt és az ujonc eszébe, vajjon kap-e azokért 80 — 100 fr ot.

Allig várta a tele. Karácsonyt. Akkor van legjobb ára az iy fajta állatoknak.

Sokszor a kezében megdremedt hídég púliszkát is a disznóknak vetette, csak hogy nagyobbat nőjjenek. Ó maga ilyenkor nagyot sóhajtott és ki tudná: jóvendő boldogságának minő részletén járt az esse, lelke.

Ugy tetszött a szerelmes oláh legénynek,

hogy kétszer oly hosszúak a napok, mint eddig. De akármilyen lassan multak is a napok, egyszerű mégis csak elaludt az erdő.

Ősz lelt, aztán tél. Csak a legény érezte úgy, hogy tavasz van.

A csendes, a szelid nagy folyó befagyott és úgy tűnt föl ott az erdő alján, ha a nap ráragyogott, mint egy gyémánt szalag.

Télen ősi szokás szerint a folyó jégén jártak át a falucska lakói, hogy a távoli városba hamarább elérjenek. A jégen járással sok kerülő utat megtakarékoskodtak s inkább rázánták magukat arra, hogy egy-egy farkassal találkozzanak a folyó mentén, még se kerülnek az országúton.

A mi legényünk minden héten bement a városba a hetivásárookra; ott ácsorgott napostig, leste, kuatta, hogy mi az ára a hizott disznóknak.

Mikor úgy találta, hogy az ő házasságához szükséges 100 forintot megkapja: behajtott a két hizott disznót a vásárba.

Az egész falu erről beszélt. Esemény számba ment a dolog és rég nem volt ekkora örömrivalgás, mint mikor a legény nagyot rikoltva kihajtotta a faluból a disznókat.

Rendben és jól ment minden. Az Isten ugylátszik megbocsájtotta a lopott kukoricát, mert reményen felül jó árban adott tul az állatokon a legény. A korábban hasztérőktől már megüzengette, hogy kerek 100 forint szundikál a családi tüszőben.

Végre ő is hazafelé indult. Sona ilyen boldog nem volt életében. Se nem látott, se nem hallott.

állotta a tűzpróbát, most már nyugodtan előállhatnak ezzel is. És nem fognak ellene obstruálni. A három esztendő szolgált katonákat nem fogják visszatartani. A póttartalékosokat nem fogják behívni. Nem fogják cserébe kérni a magyar vezényszót. Beérik azzal az üveggyöngygyel, amit a hadügyminiszter cserében kínál. A zászlókérdést salomoni bölcseséggel oldták meg. A magyarok pirosfehérzöld zászlót kívántak, az osztrákok meg nem hagyják a svarcgelbet; — hát ne legyen semmiféle zászló. Se ilyen, se olyan. Ebben ugyan nincs benn a magyar államiság kifejezése, de mindenesetre a „magyar álláspont győzelmének“ lehet föltüntetni. A vezényszót is ilyesformán fogják megoldani. Nem lesz se magyar, se német, hanem valami felemás, vagy semminő; talán eszperantó, vagy egyéb, amit a hadügyminiszter zseniálisan kieszelt. A két éves katonai szolgálat, — istenem, hát arról is szó esett valaha? arról is szó esett valaha? Kormányok nem buknek, pártok nem recsegnek: az ujonclétszám ellen állottak harci sorokba s akik olyan derék kitartással küzdöttek ellene. De hát az nem egyéb már, mint egy agg, szörnyen régi rege.

Juj, de hideg van! . . .

Borkereskedők orvოსolt panasza.

A statusquo fenntartása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 3

Wekerle Sándor pénzügyminiszter ma a városhoz a borkereskedőket existenciájukban érintő kérdésben küldött leiratot. A leirat kedvezően intéz el egy panaszt, amelyre a pénzügyminiszteriumnak a borkereskedelem megbénítását okozó egyik rendelkezése adott alkalmat.

Megírtuk, hogy január elsejéig a törvény és a miniszteri rendeletek alapján a borkereskedőkre egységes fogyasztási adót vetettek ki, az illető kereskedő forgalmát véve alapul. A

pénzügyminiszter azonban ezt a régi és ugy a kincstár, mint a borkereskedők érdekeinek egyenlően megfelelő jogszokást meg akarta változtatni, úgy, hogy a borkereskedőket az előre megállapított egységes fogyasztási adón kívül, még állandó ellenőrzéssel készült sujtni, az lévén ezen rendelkezés célja, hogy emelhesse az adót akkor, ha a kivetett adó nem lenne arányban a forgalommal.

A borkereskedők ezt az intézkedést a maguk szempontjából sérelmesnek találták. Oly annyira végzetesnek látták az aradi borkereskedelemre mérendő ezt a csapást, hogy már szecesszióról is beszéltek. Elhatározták, hogy a jelenleg Aradon fenntartott pincéiket a közeli községekbe telepítik és így Arad teljesen elesik a borforgalomból eredő haszontól.

A városházán is jártak Varjassy Lajos polgármesternél, Lócs Rezső gazdasági tanácsosnál, akik méltányolták a kereskedők jogos félelmét. Lócs tanácsnok a mozgalom élére állott, résztvett a pénzügyminiszter elé járuló küldöttségben. A küldöttségben, melyet Müller Károly, a város országgyűlési képviselője vezetett a kereskedők részéről Ranschburg Sándor, Domány József, Bing Béla és Bing János vettek részt. Lócs tanácsnok adott hangot a kereskedők és a város érdekeit mélyen érintő miniszteri intézkedés miatti elkeseredésnek s kérte a minisztert, hogy jóakarattal járjon el ügyükben, érintetlenül hagyván a statusquot.

Az ügy miniszteriumbeli előadója ezt kijelentésbe helyezte. Ma végre megnyugodva vehetik tudomásul a kereskedők, hogy nem kell Aradról távoznik és a város sem veszíti el a borkereskedésből reá eső haszon részesedést.

A miniszter értesítette az aradi pénzügyigazgatóságot arról, hogy nincs észrevétele az ellen, ha egyes borkereskedőkkel és bortermelőkkel a saját házi fogyasztásuk után járó boritaladó és városi fogyasztási adó pótlékra, valamint az általuk forgalomba hozandó bormennyiség nyilvántartása és megadóztatására nézve az eddig követett eljárás az 1908. évre is fenntartatik.

A boradó kezelésében tehát egy évig még a régi rendszer él tovább s meggyőződésünk

Hát uram Isten, csak akkor veszi észre, mikor már alig pár lépéssnyire van tőle, hogy egy állat áll előtte a folyó partján s mikor a legény észreveszi, egy ijedt ugrással roszi irányba menekül és a folyó jegén áll.

Egy állat! A legény szíve dobogása egy pillanatra megállt. Előttéült előtte a világ. Csak mikor végül látta, hogy az a valami a jég közepén áll és se nem üvölt, se nem ordít, se nem harap, akkor ismerte fel, hogy az csak egy gyámoltalan kis őzike. Egy őzike könnyes szemmel, romegő lábakkal és tehetetlenül áll a jég tükrén.

Erre már akkorát ujjongtatott a boldog legény, hogy igazán visszhangzott tőle az erdő. Odament hát a gyámoltalan kis állat elibe és elkezdett kacagni, hogy a könye is hullott bele. Simogatta, dédelgette és a kis őzike nem futhatott el. Hát ez sok volt a boldogsághoz! Egy élő, eleven őzet vinni haza a disznók ára mellett. Hiszen ezt az urak megfizetik neki.

Atfogta hát a kis állat nyakát és vonszolta maga után a jegén. A folyó közepén észébe jutott, hogyha majd szárazra érnek, nem megy ily könnyen az őzfogás.

Levette hát derekáról a tűszőt és átkapcsolta vele a kis őzet, annál fogva vezette. Csupa gyönyörűség volt nézni.

De az Isten azért Isten, hogyha neki úgy tetszik, minden örömmünket tönkre tegye, elrabolja.

Allig érték ki a jégtükréről a szárazföldre, az erdő vadja is eszméletre tért az erdő alján. Lába alatt biztos volt a talaj, ez az ő hazája.

Hát egyet rándított magán s a büszke oláh, aki könnyű szerral fogta a tűsző végét, egyszer csak azt érezte, hogy keze üres és az erdők legbájosabb fia: az őz, a tűszővel együtt elillant.

Egy pillanatra bambán nézett utána a legény, aztán szinte állati hangon elordította magát. Lábai gyökeret vertek, csak nézte nézte a havas téli erdőt.

Olyan volt minden, mint egy álom. Álom volt, hogy valaha disznókat nevelt, hogy pénzt kapott értük sokat, hogy őzet fogott s hogy az őz elvitte minden földi örömét, boldogságát. Hát föl lehet-e érni ezt észszel?

A nyomorult szegény oláh legény mire hazaverődött gépiesen, az esze teljesen összeavrodott. Azt hitték, részeg. De mikor látták, hogy napot, hetek múlva is csak őzvadászatról beszél, ha a disznók árát kéri; azt hitték, megszállotta az őrdög és elveszett léleknek tartották.

A leány férjhez ment máshoz. A legény lelke ettől kezdve elborult. Ott bolyongott az erdőn folyton, télben, fagyban. Kereste az őzet, a világ leggyalázatosabb, leghitványabb állatját. Addig kereste, addig magyarázta mindenkinek, hogy az őz elvitte az ő pénzét, amíg belebolondult.

Nem bántott soha senkit, de semmi hasznát nem lehetett venni többé az erds legénynek. Az őzet kereste mindig az erdőben. Egyszer aztán ott találták meg az erdőben. Ott fagyott meg egy fa alatt, ahol talán álmodozni szokott az őzike.

az, hogy az aradi borkereskedők úgy mint eddig, úgy ezután sem adnak okot a pénzügyigazgatóságnak újabb módozatok javaslatba hozatalára.

Londoni borzalmak.

A divatos gyermekkinzás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 3.

Londonból írják: A Tribune legutóbbi számaiban cikksorozat jelent meg Sims Györgytől „A szegényfolt“ címmel, a Londonban nagyon elterjedt gyermekkinzásról. Rettenetes vádakkal lép föl az író, s cikkei mély hatást tettek a közönségre, mert az igazság szeretete és az embertelenség sugárzik minden sorából. Halomszámra kapja az üdvözlő, bátorító és utbaigazító leveleket minden nap nemcsak Londonból, hanem az egész országból. A cikk ezt mondja a többi közt:

Angliában nem lehet minden esetben megállapítani, ha egy gyermek halálát a rossz bánásmód, vagy kinzás okozza, mert az orvosok nem vizsgálják meg a halottat elég lelkiismeretesen. Lelkiismeretlen szülők, akik szinte halálra kínozták már gyermeküket, a gyermek-kórházba viszik aztán, s ha meghal, vizsgálat nélkül eltemetik. Az orvos kimélni akarja a bírót s a halál okául elgyöngyülést, vagy más efélet jegyez be: a bűnös anya nyugodtan alhatik tovább.

Van Angolországban egy intézmény, amelyet minden anya borzongva emleget: a gyermektelep. A gyermekeknek erről a pokláról sok rettenetes dolgot mondtak el már évekkel ezelőtt. A rendőrség most szigorúan ügyel rájuk, de ez nem sokat enyhít az embertelen kinzáson, s csak az utóbbi négy esztendőben kétezer olyan esetet állapítottak meg, amikor a gyermekek halálát kinzás okozta. Elterjedt bűnös szokás, hogy a szülők a gyermekük halálát pénzszerzésre használják föl. Biztosítják a gyermeket s azután lassú, de biztosan őlő módon elpusztítják, hogy felvehessék a biztosított összeget.

Borzasztóak azok az esetek, amelyeket Sims a maga tapasztalásából elmond a cikkében. Egy alkoholistá asszony, aki éjfélig a csapszékeket bujta, állandóan magával hureolta kis gyermekét, aki halálos beteg volt. A gyermek egy csapszékeben halt meg. — Egy egyszobás lakásban egy munkás lakott a feleségével és öt apró gyermekével. Az asszony beteges volt, az ember állandóan részeg. Egyszer meghalt az asszony. A férfi rázártá az ajtót, otthagyta a gyermekeket mellette és elment a kocsmába, ahol két napig mulatott. A gyermekek éhen szomjan a földszló holttest mellé voltak bezárva. Végre meghallotta kiabálásukat egy szomszéd és rájuk törte az ajtót.

Az északi részeken van az utcai koldusok főhadiszállása. Ezeknek a koldusoknak a legbecesebb kincseik a gyermekek. A nyomorék, angolkóros, görvélyes és tüdővésztes gyerekek különösen nagy becsben állanak és az a koldus, akinek ilyen gyermeke van, általános irigység tárgya. A kis martirokat, hogy el ne kényeskedjenek, naponta jól elkorbácsolják. Egy asszony azt látta, hogy szomszédja jó üzletet csinál egy vak gyermekkel, fogta hát magát s egyszerűen belefecskendezett hatéves kisleánya szemébe valami mérgező anyagot, amittől az megvakult. Londonban évente 500—600 kis gyermeket nyomnak agyon szülőik az ágyban, állítólag véletlen szerencsétlenség folytán, de legtöbbször szándékosan.

Akik ezekről az esetekről statisztikát vezetnek, konstatálják, hogy azok száma a szombatról vasárnapra virradó éjszakán megduplázódik. A gyermekvédelmi társaságnak 1906. április 1-től 1907. március 31-ig 40 043 esetet jelentettek be, amelyben gyermekek ellen elkövetett gaztettekről van szó s ez a társaság még nem is az egyetlen a maga nemében.

Tűzoltók passzív rezisztenciája

Ígaz? Nem igaz?

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 3.

Napok óta rebesgetik a fővárosban, hogy a tűzoltók sztrájkra készülődnek. A város ígért nekik fizetés-főemelést, de mert nem kapták meg, nagyon elégedetlenek. Nyílt sztrájkba ugyan nem fogtak, de az annyira bevált passzív rezisztencia fegyveréhez nyultak.

— Ha tűz támad valahol — mondották — mi bizony nem kockáztatjuk az életünket azért a néhány krajcárért. Amerikáznok! Vagy ha úgy tetszik, passzív rezisztenciába állunk.

Ezek a hírek sokáig keringtek a városban, anélkül, hogy megerősítették volna őket.

A függetlenségi párt hivatalos lapja, a *Budapest*, ma összeszedte ezeket a kózsá-híreket és mint valóságot leszőgezte őket.

— Hízen ma már bizonyos — írja ez az újság — hogy a Szapáry-palotát meg lehetett volna menteni, hogy meg lehetett volna menteni a százszeket érő és inkább a nemzet kulturájához, mint a Szapáryak vagyonaéhoz tartozó műkincseket, ha a főváros tűzoltósága a régi lelkiismeretességgel teljesítette volna kötelességét. De a tűzoltók, akik január elsőjére várták a fizetésjavítást és nem kapták meg, passzív rezisztenciába álltak. Ez a maguktól való megelégedésük gondolatnak is szörnyűsége. Meg lehet érteni, ha azok, akik jogosnak vélt kívánságaikban megcsalottnak érzik magukat, a teremő kezeket öbibe teszik és megtagadják a termelést, hogy ne legyen növekedése annak a vagyonnak, amelynek a részesei ők nem lehetnek. De hogy emberek összeszövetkezzenek a pusztító elemekkel és megindultság nélkül, lelketlenül nézhessenek a pusztítást, amit áró utjában megfélézhetnek, ezt a józan elme nem értheti meg.

A fontos hír csakhamar elterjedt a tűzoltólegénység között. Valami nagy emóciót nem támasztott körükben. Mindenféle kérdézőködésre ezt válaszolták:

— Mi lelkiismeretünk szerint cselekszünk! *Válosny* Vilmos országgyűlési képviselő, a fővárosi demokrata párt vezére a *Budapest* cikkére vonatkozólag egy hírlapi előtt a következőképpen nyilatkozott:

A tűzoltósztrájk, vagy a passzív rezisztenciáról elterjedt hírek nem felelnek meg a valóságnak. A *Budapest* a kormánypárti függetlenségi egyik exponense, akiknek az a céljaik, hogy a városnál „örzsemeket” helyezzenek el. Az a többség, amely ma Budapest élén áll, tudja kötelességét. Nem kevesebb, mint háromszáz ezer korona van fölvéve a jövő évi költségvetésbe a tűzoltók fizetésének emelésére. Nyilvánvaló a *Budapest* tendenciája. A tűzoltók heccelése arra jó, hogy a tisztviselők ne tüzet oltanak, hanem velük tüzet lehessen gerjeszteni. A sztrájkokról és a passzív rezisztenciáról szóló hírek összessége szemtelen hazugság és az egész akció nem egyéb, mint a letört bukottak kesergése.

Verekedő primadonnák.

Egy kuplé következményei.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 3.

Amióta a fővárosban a kabaret-ipar túlzott mértékben fellendült, ugyszólván, nem mulik el nap kisebb-nagyobb primadonna botrányok nélkül. Hol *Mähr* Nándor akarja lelőni *Keleti* Juliskát, hol *Szécsi* Magda személye körül támadnak diplomáciai konfliktusok, hol *László* Rózi enged szabad folyást széles skálájú kapricceinek, szóval a kabaret sohasem nélkülözi a mitdíg jóleső pletykát, amely elsőrendű tényező a reklám szolgálatában.

Most is egy ilyfajta esetről beszélnek fővároszerte, ha nem is a komoly politikai körökben, hanem azokban az irodalmi és művészi kávéházakban, amelyeknek falai kora reggeltől késő éjszakáig egyebet se tesznek, mint a divatos kabaret nagyságok nevét visszhangozzák. Ezekből a kávéházakból került ki a legutóbbi kabaret szenzáció, amely két gyöngéd női kezek által adott csattanós pofonban csucosodik ki. A pofonokat egy kabaret művész nő kapta, aki pedig adta ez szintén a könnyű muzsa egyik avatott papnője.

Maga az eset, amely alkalmas arra, hogy néhány percig közbeszéd tárgyát képezze a következő:

I.

Színhely a lipótvárosi kaszinó pálmakkal telepitett, havanna illatu Marmon szagu, kocszszálasan gyönyörű díszterme. Szilveszter éjszakai hangulat. Hőfénér plazsironok csillognak a V alaku frakkmeleenyek mögöl, élénk kontrasztjánál a fedetlen, csodás ragyogású női köb-leknek. A pénz arisztokrátái emelt hangulatban és a *Veuve Cluot* durránása mellett bucsuztatják a régi esztendőt, amelyet egy lipótvárosi szellemben szerkesztett éleclap egy illemhelyet őrző ráncos arcú nénikével szimbolizál.

Első pénzkirály: Ez a *László* Rózi egy fenomenálisan előadó személy. Ez egy első *Ivette* Gullbert. A kezei még sokkal hosszabbak, a lábái pedig (diszkréto) pardon a lábait nem ismerem...

Első börhkirály: De micsoda egy nő! Egy igaz csoda. Ha hinnék a csodákban, azt mondanám, hogy az már nem is csoda. Így csak azt mondhatom, hogy csak az, hogy ő ezeket a concneriákat elénekel, az egy mesés, még nem volt itt élvezet. Láttam, hogy pírult el a begavári *Kondorossyné* tizenkilenc éves leánya? Husz évvel ezelőtt — jól emlékszem — éppen így pírult el. Akkor is tizenkilenc éves volt, ép úgy mint most.

Pénzkirály: Maga egy indiszkrét ember. Maga olyanoknak árulja el ezeket a családi titkokat, akik jobban tudják, mint maga. Én csak olyanoknak mondom, akik még nem tudják. Én vagyok ilyen diskrét. Küintben térjünk a tárgyra. Ez a terézvárosi kabaret *Bonboniere* tényleg egy elsőrendű müntézet. Nagyon kitünő ötlet volt a három legjobb művésznőt *László* Rózsi, *Balog* Böskét és *Bibor* Olgát idehozni, a mi Szilveszter-estélyünkre... Apropos mondja csak kérem mi yén vallásu volt az a Szilveszter? (tovább társalognak.)

II.

A hangulat mindinkább emelkedik. *Balog* Böske a kitünő primadonna mérsékelt pikantériákat énekel. Élénk tetszészaj. *Bibor* Olga nemkülönbén kitesz magáért. Az ő pikantériájából már gyököt is lehetne vonni, anélkül, hogy pikáns isüket elvesztenék. Ekkor következik a *Star*: *László* Rózi. Ajkáról valósággal öml-

nek az ötl tes pikantériák. A *Lipótváros* aranyifjusága majdnem megbomlik.

Közben *Balog* Böske és *Bihar* Olga a közönség soraiban foglal helyet, amely tombolva követeli *László* Rózsi. A pikantériák kiváló előadónője bájos mosolylyal jelenik meg:

— Tisztelt közönség! Kívánságához képest egy újabb kuplét is elő fogok adni, felhívom tehát a prűdéria képviselöit a távozásra.

Persze senki sem mozdul helyéről. És *László* Rózi belefog a kupléba, amelynek ez a címe: *Buzelka*.

Az első pár sor még hagyján. De a második strófánál hirtelenül felemelkednek *Balog* Böske és *Bihar* Olga:

— Ez hallatlan! Ilyet még se szabad! — mondja egyik is, másik is és eltávoznak.

László Rózi észreveszi a dolgot. Abba hagyja az éneket és így kiált fel.

— Disznóság! Komiszság! Hogy mertek itt hagyni?

Hatalmas botrány.

— Hogy mer így beszélni a lipótvárosi kaszinóban? Ez egy skandál!

Nagy zűrzavar. A szilveszteri előadásnak vége.

III.

Színhely a terézvárosi kabaret bájárója. *László* Rózi idegesen várakozik. Csakhamar jő *Balog* Böske és *Bibor* Olga. Az utóbbi bárátságon közzeledik *László* Rózi felé.

— Szervusz!

— Szervusz hangzik a válasz — két csattanós pofon kíséretében.

Bibor Olga sikoltozva menekül, ugyszintén *Balog* Böske is.

Ami ezután következik, az ugyszólván nyilvánvaló *László* Rózsi elbocsátottak? Dehogyan: *Bibor* Olgát bocsátotta el *Nagy* Endre a kabaret igazgatója. *Balog* Böske elbocsátása pedig szintén a közel jövőben van.

Szóval *László* Rózi kisasszony fényes elégtételt kapott azért a két pofonért, amelyet ő adott. Így mulatnak a kabaret tájékán.

A grófnő kosztümje.

Az erőszakos szabó.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 3.

Kellemetlen vendég toppant be 1907. évi július 22-én délután özv. gróf *Ráday* Balázsné szül. *Frankó* Gizella budapesti lakásában. *Györffy* Péter női szabó volt a látogató, aki hosszas várakozás után végöre határozta el magát, hogy az általa hiába csinált ruhák árát a grófnő behajtsa. Kijelentette a grófnőnek, hogy addig nem megy el, míg vagy a pénzt, vagy a szállított ruhákat meg nem kapja.

A grófnő felháborodott a szabó tolokodásán s kiutasította a lakásából. Ez azonban nem ment el. Csunya botrány támadt ebből. A grófnő végre is segílyt hívott. *Obrányi* István házmester és a felesége, valamint *Német* János uralági inas, de hiába kérelték *Györffy* t, ez addig nem akart elmenni, míg a pénzt, vagy a szállított ruhát vissza nem kapja. Végre is kénytelen volt a grófnő a ruhákat visszaadni, mire *Györffy* eltávozott.

A grófnő a szabónak ezen fellépése miatt büntető feljelentést tett s a büntető törvényszék *Szepeasy* bíró elnöklete alatt ma vontá felelősségre rsarolás vétségéért *Györffy* Pétert. A vádló t a tárgyaláson elmondta, hogy mint szegény kezdő szabó 896 korona értékű ruhát csinált hitelbe a grófnőnek, aki hallani sem akart a fizetésről, hiába kérte, sürgette pénzt.

Mivel pénzére szüksége volt, végső elkeseredésében felkereste a grófnőt, aki kiutasi-

totta őt, midőn jövedele célját megmondta neki, sőt mikor látta, hogy nem távozik el, egy sánfázott cipőt kapott fel. Erre önvédelemből ő a másik felpár cipőt kapta kézbe. A botrány vége az lett, hogy a grófné visszaadta a hitelbe szállított ruhákat.

Mivel a grófné nem jelent meg s jogi képviselője sem tartotta fenn a vádat, Bíró dr. kir. ügyész kérte a tárgyalás lefolytatását. A kihallgatott tanúk igazolták, hogy a grófné lakásán a hitellezők gyakran rögtönöznek botrányos jeleneteket. A bizonyítási eljárás befejeztével az ügyész nem látta beigazoltnak a vádattal szemben a zsarolás vétségének vádját, — a vádat elejtette. A bíróság ezután megszüntette Györfly Péter ellen a további eljárást.

Hardent elítélték.

Négy havi fogház.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, január 3

Amit az egész művelt világ hetek óta a legtürelemtelenebb kíváncsisággal várt, ma íme megtörtént. Hardent elítélték. Négy havi fogházat kell elszenvednie és jelentékeny perköltséget fizetnie azért, mert a legüsztebb intencióktól vezetett ki merete mondani az igazat és mert volt bátorsága nyilvánosságra hozni azt, amiről csak suttogni mertek egész Németországban. Ha a bíróság Hardent bűnösnek találta, enyhe az ítélet, mert, ha ő nemtelen szándékból rágalmozott, súlyosabban kellett volna megbüntetni. A törvényszék azonban jobb meggyőződése ellenére járt el, felsőbb nyomásnak engedett.

Elítélhették volna Hardent akár négy esztendőre is, ez az ítélet nem válik ártalmára. Mindenkinek csodálata és rokonszenve irányul az elítélt író felé és általános a vélemény, hogy a német bíróság *Justizmordot* követett el, amikor Hardent elítélte.

Berlinből jelentik: A mai tárgyalás alkalmával a törvényszéki palota előtt kora reggel óriási közönség gyűlt egybe. Nagy összegűket ígértek belépőjegyekért, de jegy nem volt kapható s a több ezerre rugó tömeg ott szorongott a zárt ajtóknál. Kevéssel tizenegy óra előtt kocsin érkezett Harden. Feltűnően sápadt volt, meglátszott rajta, hogy betegsége miatt nagyon szenved. Az egybegyűlt közönség harsányan megéljenzte.

A tárgyalást az elnök pontban tizenegy órakor nyitotta meg és először a főügyésznek adta át a szót. Ennek beszéde után Bernstein igazságügyi tanácsos, Harden egyik védője emelkedett szólásra és kijelentette, hogy nem hajlandó Eulenburg hercegtől bocsánatot kérni. Ha tévedett volna a herceg megítélésében, akkor saját tisztjével jönne el'enkezésbe, ha megalázná magát és megkövetné Eulenburg herceget. Nem Bismarck herceg ismert nyilatkozatára alapította azon vádját, hogy a herceg homosexuális hajlamu, hanem Weininger tanár megdönthetetlen vallomására és Liemann Pál tanu nyilatkozatára, de sajnos, hogy ez utóbbi azóta nem emlékezik jól az eseményekre. Beszédét azzal végzi, hogy a tárgyalás egyáltalában nem döntötte meg, hanem inkább megerősítette azt a vádat, hogy Eulenburg herceg homosexuális.

A védő nagyhatású beszéde után maga Harden szólalt fel saját védelmére. Eleinte halk hangon, lassan beszélt, de később elragadta a hæv és emelt hangon jelentette ki, hogy mindent meg fog tenni, ami tőle telik, hogy kiderüljön az igazság. E munkájában teljes bizalommal számít az ügyészség támogatására.

A késő délutáni órákban hosszú tanácskozás után hozta meg a törvényszék verdiktjét, amely szerint Hardent négy havi fogházra, továbbá a most lefolyt és az első per összes költségeinek megtérítésére ítélték.

Halálos csendben hirdette ki az elnök az ítéletet, amelynek felolvasása után a közönség újból éljenezte Hardent és kocsiját egész a lakásig követte. Elénken tüntettek Bernstein védő mellett is, de annál erősebb kifakadásokkal illeték Moltke grófot és Eulenburg herceget. A tömeg azután csendben széjjel oszlott.

Kossuth rendjele.

Nehézségek egy kitüntetés körül.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 3

A kiegyezéseket ép ugy követik a rendjelek, mint például a hadgyakorlatokat vagy a nemzetközi kiállításokat. A rendjeleket természetesen azok a férfiak kapják, akiknek a kiegyezés megkötésében részük volt. Egyetlen ember volt, a ki nem kapott rendjelet a kiegyezésért, amelyet ő csinált: Deák Ferenc. Ez azonban csak ő rajta mult; egyebekben, ahogy ma mondják, az ő hatványos kiegyezése nem is éri semmit, vagy legalább nem volt olyan tökéletes, mint amiót ma, a negyvennyolcasok segítségével Wekerle csinált.

Hát Wekerle meg is kapta a maga rendjelét: a Szent István-rendet, amelyet még, szinte háttól áradó levéllel adott át neki az urakodó. Hát a háttában van is valami Mennyi mesterkedésre volt szükség, hogy a kiegyezést valamilyen formában karácsonyig liferálhassák!

Azonban a miniszterelnök kitüntetésével természetesen a rendjelek forrása nincsen kimerítve. Jönnék a reszort miniszterek s az államtitkárok, akiknek a kiegyezési tárgyalásokban részük volt. Popovics, Szerényi s hogy el ne felejtjük, Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter.

Nos, ép az ő személyénél akadt meg a dolg. Milyen kitüntetést adjanak Kossuthnak. Kettőről lehetett csak szó. Az egyik a Szent István-rend nagy keresztje. Hanem ezt csak miniszterelnökök szokták kapni, aminthogy most is Wekerlének jutott. Ha a reszortminiszter Szent István-rendet kap, akkor a miniszterelnöknek még nagyobb kitüntetés jár. Annál nagyobb pedig nincs az arany gyapjút kivéve, amelylyel nem szoktak politikai érdemeket koronázni. Volna még a Lipót-rend nagykeresztje. Csak hogy a Lipót-rend osztrák rendjel Kifejezetten osztrák ordó, amely a császári koronát viseli. És a Kossuth névvel osztrák rendjelet viselni — leg alább is furcsa. Igaz, hogy a valószínűs belső titkos tanácsosi rang nem kevésbé osztrák, de a Lipót-rend mégis inkább szembeötlő s jobban kihívna a csipő kritikákat.

Emiatt hát nagy a gond mindama körökben, amelyeknek a rendjel osztogatás körül valamelyes illetékességük van. Lehet, hogy még találnak valami tapintatos formát, amelylyel a kiegyezés körül való érdem megtalálja a jutalmát, anélkül, hogy kelemetlenségekkel járna. — de lehet, hogy a fölmerült nehézségek miatt most egészen elmarad a Kossuth rendjele s elmaradnak azok a rendjelek is, amelyek a kereskedelmi miniszter után következtek volna...

Apponyi és a zsidók.

Nincs többé ortodox!

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, január 3.

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter, egyéb elfoglaltsága mellett ráér arra is, hogy felekezeti ügyeket intézzen. Mint alábbi tudósításunk jelenté, sorra veszi az összes felekezeteket s rendezni óhajtja azoknak belügyeit és az államhoz való viszonyukat.

Tudósításunk a következőkép hangzik:

Apponyi Albert miniszter az összes felekezeti vitás kérdések megoldását tervezi. Rövid időn belül összehívhatja az orsz. kath. kongresszust, amelynek ülésézése után a kath. autonómia és kath. kongrua szabályozása a képviselőház napirendjére kerül. Az ezekre vonatkozó javaslatokon már dolgoznak és pedig egy megegyezés alapján, amely a kormány és a főpapság között jött létre.

A katolikus ügyek szabályozásával egyidejűleg a zsidókérdés is megoldásra kerül. Zsidó képviselőkkel, főrendekkel és más személyiségekkel folytatott nem kötelező tárgyalásokon a miniszter informáltatta magát az ügy állásáról s mindenekelőtt arra nézve kívánt tájékoztatást, nem volna e lehetséges az ortodoxokat és neologokat közelebb hozni egymáshoz, hogy e két frakció teljes egybeolvadása keresztülvihető lenne? A miniszternek ugyanis az az álláspontja, hogy az állam csak egy s nem két zsidófelekezetet ismerhet el. A zsidókérdés szabályozásának előfeltétele tehát a neologok és orthodoxok szervezeti egyesítése. Vallásos szokásokban, szerzeteséletben s hasonló dolgokban az orthodoxok megőrizhetnék önállóságukat, mint eddig, de közösségi autonómiájuknak meg kellene szünnie.

Azokból az információkból, amelyeket Apponyi e terv keresztülvihetése tárgyában szerzett, azt a meggyőződést merithette, hogy a két felekezet önkéntes egyesüléséről szó sem lehet. Főként az orthodoxok valósággal harci álláspontot foglalnak el s autonómiájukat mindenáron megakarják tartani. Az orthodoxok egy vezető embere kijelentette a miniszter előtt, hogy a neologok nem is tekinthetők igazi zsidóknak. Ha egységes zsidóságot akarnak teremteni, akkor valamennyi neolognak át kellene mennie az orthodoxokhoz.

Ilyen körülmények között Apponyi arra nézve folytat tanácskozásokat, hogy vihető a zsidóság egyesítése törvényhozási uton keresztül. Ha békés uton nem megy a dolog, akkor a miniszter a kormányhatalom alkalmazásával akar egységes zsidóságot teremteni. Számít ebben nemcsak a parlament támogatására, hanem a vezető zsidóság egy részére is, mert egy egységes zsidóság autonómiája szélesebb alpra volna fektethető.

Mielőtt a miniszter ezen tervének végrehajtását megkísérelné, valószínűleg újra meg fogják kezdeni a mérvadó tényezőkkel való tanácskozásokat. Ez idő szerint az ügy abban a stádiumban van, hogy elvben a zsidókérdésnek itt bemutatott megoldása van tervbe véve.

SPORT.

+ Turisták közgyűlése. Az „Aradi Turista Egyesület” 1908. évi január hó 4-én (szombaton) este 6 órakor tartja az egyesület helyiségében (Vasszáló földszint az udvarban) X. rendezési közgyűlést, melyre a tagok, azok családtagjai és a tagok által bevezetett vendégek tisztelettel meghívotnak. A közgyűlés tárgyai: 1. Elnöki megnyitó. 2. A választmány jelentése. 3. Pénztárnok jelentése. 4. Garda je-

lentése. 5. A számvizsgáló-bizottság jelentése. 6. Az 1908. évi költségvetés megállapítása. 7. A tisztikar lemondása. 8. Az új tisztikar megválasztása. 9. Esetleges indítványok. A közgyűlést társasestély követi, melyen a tagokat, azok családtagjait és a tagok által bevezetett vendégeket szívesen látják.

A meggyilkolt őrnagy.

A szerelmes százados.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —
Arad, január 3.

Izgalmas szenzációkkel bőven nap nap után az a szerelmi tragédia, amelynek Schönebeck német őrnagy az áldozata. A gyilkos Göben tüzérszázadosnak az őrnagy „csodaszépszemű” feleségével való viszonya kétségkívül meg van állapítva. Az is bizonyos, hogy közös megállapodással tették el a férjet láb alól. Az allensteini dráma részletel híhetetlen mértékben foglalkoztatják a közönséget. Sokan azt hiszik, hogy a kapitány a szép asszony parancsára lőtte egyen az őrnagyot. Göben nem tagadja tettét, de mindenkép azon van, hogy az őrnagyné ártatlanságát és büntetlenségét biztosítsa.

Mai távirataink:

A Göben százados és Schönebeckné közötti szerelmi viszony kevéssel Göbennek Allensteinba való áthelyezése után kezdődött. A szerelmes pár egy ízben rövid ideig együtt élt egy fürdőhelyen, amiről perze a hűlen asszony férje nem tudott. Amikor Schönebeckné betegen feküdt a köngsbergi klinikán, Göben százados egész napokat töltött el a betegágya mellett. Schönebeckné ekkor a betegápoló nővérnek azt beszélte, hogy a látogató mostohatestvére.

Allensteinból jelentik: Göben százados vallomásától, de bizonyos mellékkörülményekből is kitűnik, hogy a gyilkosságot a szerelmes pár tervszerűleg előkészítette.

Schönebeck őrnagy nagy kutyakedvelő volt, kutyái mind’g vele voltak és éjjel rendszeren a gardájuk szótájában aludtak. A gyilkosság estéjén azonban a kutyákat az őrnagy feleségének intészkedése folytán egy más szobában helyezték el. Sajjik, hogy Schönebeckné férje revolverének a dobját szándékosan elrontotta, hogy férje a századost a társadásnál meg ne ölhesse.

A meggyilkolt Schönebeck őrnagy özvegye a gyilkosság után Göben kapitánynak levelet írt, amely igen bő utasítást tartalmaz arra nézve, hogy mit valljanak mindketten a bíróság előtt. Ezt a levelet lefoglalák és a letartóztatott Göbennek felmutaták. Göben halál-sápadtan, megsemmisülve, teljesen összeszórtörve hallgatta a minden kétséget kizáró vádiratot és töredelmes vallomást tett.

A vizsgálati fogságban Göben a bur háboru eseményeit dolgozza fel emlékiratok alakjában.

Az allensteini drámában folytatott vizsgálatról a következő érdekes részleteket jelentik tudósítónk:

Schönebeck őrnagy az utóbbi időben nem volt teljesen épelméjű. Nejét ismerik Berlinben. Nevét gyakran emlegették egy nagy felülmúlt katonatiszt perben, amelyben több magasrangú katonatiszt tanúként szerepelt. Egyik tiszt, aki a felülmúlt szép asszonnak udvarolt és költségekre verte magát, uzsorások karmái közé került. A fiatal asszony civiltudásába öltözött tisztekkel lebujsokban gyakran megfordult.

Már néhány év óta a legridegebb viszonyban élt férjével, aki egyszer váratlanul érkezett haza vadászatról és egy fiatal tisztet látott neje lakosztályából távozni. Ez idő óta voltak az elmezavar jelei rajta észlelhetők.

Jellemző a szép asszony szépségére az, hogy egy fiatal tisztet arra kényszerített, hogy köpenyegéből csináltasson neki alsószokeyt.

A bűnügyi hatóság első sorban az őrnagyné és a kapitány közötti szerelmi viszonyra akar fényt deríteni. Kiakarja deríteni, vajjon nem volt-e oka Göbennek arra, hogy az agyonlőtt őrnagy ellen boszút forraljon. Bebizonyította a vizsgálat azt is, hogy a gyilkosság után a cinkosok érintkeztek és a vallomás felől tárgyaltak egymással. Továbbá az a körülmény, hogy a kapitány balkezes, az ejtett seb pedig az őrnagy jobb szemé felett van, azt bizonyítja, hogy a kapitány volt a tettes. Megállapították továbbá, hogy midőn Göben utoljára járt az őrnagynéknél, elkérte a kulcsot, mert — ugymond — egy pillanatra haza kell mennie és senkit sem akar az ajtónyitogatással fárasztani. Tíz perc múlva visszatért. Ebből az következik, hogy ez azért történt, mert nyitva akarta hagyni az ajtót, hogy azon a tett elkövetése után zajtalanul távozhassék. Schönebeck őrnagyné, házi orvosa állítása szerint histerika és morfina. Kitűnődött az is, hogy a kapitány az őrnagynéval egy fürdőhelyen már együtt élt huzamosabb ideig.

Göben a gyilkosság előtt feltűnő nagy zajjal érkezett haza lakására, de titokban éjjel távozott haziról. Ez arra volt jó, hogy vele alibit bizonyítsan. Az őrnagyné férje kedves kutyáját, mely mindig szobájában aludt vele, eltávolítottatta.

Tudva van, hogy az őrnagy ráfogta a revolverét gyilkosára de az csúörtököt mondott. Kiderült, hogy az asszony rontotta el a fegyvert, nehogy kedvesét baj érje.

A bíróság ma bontotta fel a meggyilkolt Schönebeck őrnagy végrendeletét, amelyből, a sorok között, az egész Schönebeck család tragédiáját kiolvashatjuk. A végrendelet 1902-ben íródott. Az őrnagy 85 ezer márka készpénzt hagyott 2 gyermekének örökségül. A feleségét, akinek jelentékeny magán vagyona van, az örökségtől kitagadta. Ha — ugymond végrendeletkező — mégis igényt támasztana akkor a köteles részre utasítandó. Lovalt fivérének hagyományozza, míg értékes agancs és szarvgyűjteményét fia örökl.

MULATSÁGOK

(=) A vasárnapi teaszur. Vasárnap élnk élet lesz az Iparosház nagytermében. Ekkor rendezik a polgári jótékony négylet az idei szezon második teaszurját, amely közvetlenség tekintetében bizonyára nem marad az első zsúr nagy sikere mögött. A belépő díj mindössze, mint rendszeren, két korona és ezért nemcsak hangversenyben, hanem teában és a hozzá tartozó süteményekben is része lesz a közönségnek. A zenét, mint már jelentük, az aradi 33 ik gyalogezred kitűnő zenekara szolgáltatja Zellner karmester személyes vezérése alatt. A befolyt összeg a szegény özvegyek részére jut, bizonyos tehát, hogy Aradváros közönségének szíve java megfogja ragadni az alkalmat, hogy a jótékonyaság oltárán áldozzon.

(=) Jelmezestély Lippán. A radna lippal ref. szegényeket és árvákat gondozó egyesület 1908. január 18-án a József főherceg szálloda összes termében jótékony célú jelmezestélyt rendez. A jelmez nem kötelező, a hölgyek legegyszerűbb nyári ruhában is jelenhetnek meg. Kezdeté este 6¹/₂ órákor.

(=) Álarcos bál. Az ólomvilág munkássának, az aradi nyomda részvénytársaság személynének január 5-én megtartandó álarcos bálja, úgy látszik a farsang egyik legsikerültebb mulatsága lesz. A rendezőség ötletes programja oly sokat ígérő, hogy a jótékony

cél mellett maga a mulatság is a közönség legszélesebb körü érdeklődésére tarthat számot. Mint megírjuk, a meglepetések egész sorát tartogatja a rendezőség, melyekről annyit már most elárulhatunk, hogy egyáltalában nem hétköznapi, elkoptatott trükkök, hanem olyanok, melyekről sokáig fognak Aradon beszélni. Az álarcosok első díjai is megvannak állapítva. A legszebb álarcosnő egy remek francia babát, a legrutabb álarcos egy hattyu szivarzó szervizt, a legszellemesebb álarcos egy sörszervizt nyer. Jegyek kaphatók Réthy Viktor, Keppich Zsigmond, Kerpel L., Bloch H., Weisz és Klein, Krausz Paulin, Ifj. Klein Mór, Ingusz I. és fia üzletében, a Függetlenség, az Arad és Vidéke kiadóhivatalában és az Aradi nyomda részvénytársaság személynéténél. A bál este 8 órákor kezdődik. (Bejárat a „Kis Fehér Kereszt” mellett van, a Dsák Ferenc utcában.) A rendezőség külön névre szóló meghívókat nem bocsátott ki.

(=) Mulatság Máriaradnán. A máriaradnai vasúti hivatalnokok jól sikerült táncmulatságot rendeztek Szilveszter éjszakán a radnai Motoros vendéglőben. A táncot a Fehő Klára című színmű előzte meg, melyet a működőkézből összeállított szereplők igen ügyesen adták elő.

A betiltott macsics.

A budapesti rendőrség betiltotta az orfeumokban a macsicsot.

Az élet, az erkölcsök milyenek voltak régen? Ezt volna jó tudni bizonyosan! Nem megfizetett, szűk látkörű, gyűszűnyi morállal bíró emberek írsáiból hanem egy olyan valakinek avagy valaminek az elbeszéléséből aki tizennégyezer év előtt is élt, aki már a kezdet kezdetén is meg volt . . .

A bacilusok tudvalevően nem halmak szigorú értelemben vett fiziológiai halált. Egy tüdővész, gümőkór bacilus, egy láz spirillum, ha alkalmas körülmények közé jut időtlen időkig élél. Egy ilyen magas kort ért plazmáskát kéne megtanítani beszélni, hogy elmondja a világ történetét attól a ponttól kezdve, mikor az ember először köszörült ki egy követ szerszámmal.

Lehet a jövő egy kémiai laboratóriumában egy platina csatos üvegszekrényben már ott lesz az a bizonyos állatka és egy fantasztikus retortában már ott fog készülni a bacilus nyelve . . .

— És akkor majd, ha éles szemek és tiszta logikák eldöntötték, mik vitték előre és mik mozdították hátra az emberiség ügyét, akkor majd el lehet dönteni — hasznos volt-e a Macsics-tánc betiltása a nyilvános mulatóhelyeken, avagy csupán neveléses okvetellenkedés.

Ma marakodni ezen hiabavaló. — Az egyik párt, mert ki hírné pedig úgy van, hogy még ennél a szécskenyi eseménynél is alakultak pártok — éppen annyi érvet hozhat fel a meggyőződése mellett mint a másik. A puritán és erőnyeskedő nyárspolgár azt mondja:

— Piszkok! Piszkok! Mindenütt! Istenem be jó, hogy legalább ezt az ocsmányságot betiltották, milyen áldás, hogy a gyermekek legalább azt a gyalázatosságot nem láthatják!

A jókedvű, mulatni vágyódó fiatal ur pedig így kesereg:

— Kiszoritanak bennünket egy igen kellemes helyiségből, ahol nem nagyon drága a sör, pompás a temperatura a ventilátor jól működik és a nők igen kedélyesek. Egyszóval kidobtak bennünket valahonnan, ahol nagyon jól lehet mulatni és azt hiszik, hogy ezzel kedves és erkölcsnemesítő dolgot cselekszenek, amikor itt mindjárt ebben az utcában hat más mulatóhely van, ahol láthatok annyi macsicsot, amennyi belémfér és ahol torkig erkölcslekedhetem magamat, ahol olyan trágárságokat látok, hogy még a fiakkerem kocsi is elpirulna belé. Becakutnak egy boltot, ahol még nem is ug

megy . . . és nyitva marad ezer bolt, ahol ugyabban megy és ezt ók morális tisztogatásnak nevezik. Egyáltalában mit bosszantanak minket?! Mit akarják a mi erkölcsi életünket szabályozni?!

„És még nyitva marad ezer bolt!” Valóban, ezekkel a dolgokkal még várni lehetne addig, amíg a bacilusnak megcsinálják a nyelvét.

H - y S - r.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Kerülő út, dráma. (A bérlet.)

Kerülő út.

(Színmű 3 felvonásban. Irta: Henri Bernstein. Fordította Salgó Ernő. Bemutató előadás.)

A tolvaj és Baccarat világhíres, vagy inkább világhírhedt szerzőjének, Henri Bernsteinnak *Kerülő út* című darabját mutatták be ma este. Az ördögissen raffinált meseszöveg tette hírhedtté Bernsteint, a francia dekadensek legnagyobbját. A mindennapi életből vett tárgyat bosszorkányosabb miliőben Bernsteinon kívül senki sem tudta beállítani. A Baccaratban egy sikkasztó kártyást v. laszt darabja hősnének. A tolvajban egy asszonyt, aki a toalettpénzt lopja, ma bemutatott darabjának hősnője egy leány, aki erkölcsi defektussal telített levegőben élve is megőrzi lelki és testi szüzességét, akinek eszményképe a bűnöktől mentes nyárspolgári élet, a családi tűzhely melegje, a tisztességes asszony, akinek férje van és szeretőkről fogalma sincs.

Bernstein darabjának címét predestinációra is keresztelhetné, mert hősnőjét a társadalmi berendezkedés szinte predestinálta egész küzdelmes életére. Amilyen szerencsés kezű Bernstein tárgyainak megválasztásánál, épp olyan tudatosan, művészi ötletességgel használ ki minden kínálkozó helyzetet, ott ahol ilyen nem kínálkozik, csinál máának és bravúrosan játszik a közönség lelkiületén. Elképzelhetetlen olyan publikum, melynek közömbösségét, izgalt érdeklődésre ne tudná hangolni Bernstein. Darabjának cselekménye kaleidoszkopszerű változatosságon megy keresztül, az izgalmas szituációk egymást kergetik és bár a kifejlődést hajszálnyi pontossággal meg lehet állapítani, még azt is olyan fordulatosan, annyi leleményességgel állítja be, hogy ebben a modern színműírók között hiába keresnők párját.

A *Kerülő út* problémája nem új, csak annak megírása mesteri.

Egy romlott levegőben nevelődött lányt szerelemből vesz el egy kereskedő familiából származó ifju. A család befogadja, de nap-nap után szemére lobbantják anyja életét, ezt a miliőt, melyből magukhoz fogadták. Gyöttrik, megkeserítik az életét, holott ő maga a tisztaság, egyeneslelkűség mintaképe. A sok gyötrellem, megaláztatás, aztán bukásba sodorja, a társadalom kétszínűségével, elítéléssel, kerülő úton arra az életmódra viszik, melyben anyja él és amelyben nevelkedett.

Jaqueline (Novák Irén) az a fiatal lány, akinek anyja, mint törvénytelen gyermeket anyakönyveztette lányát Jaquelinét. Wilson (Szilágyi B.) asszony nem is reperálta bukását és a kokottak könnyű életét folytatva nevelte fel lányát, aki ebben a romlott környezetben is megtudta őrizni tisztaságát. Nincs környezetben, az anyját sem véve ki, aki a gyönyörű lányt ne akarná vagy saját magának, vagy más valakinek prédául szerezní. Még Cyril (Szendrey) is, aki pedig őszinte szerelemmel viseltetik iránta, nem feleségül kéri, hanem azt kívánja tőle, hogy a szeretője legyen. Valóság-

gos megváltás rá nézve, mikor Rousseau Armand. (Dely) egy vagyonos cherbourgi fiatal ember feleségül kéri.

Jaquelinét, mint fiatal asszonyt látjuk viszont a Rousseau család körében. Naponként újból és újból biztosítják a szeretetükről, nem mulasztva el megjegyezni, hogy őket ebben a szeretetben nem feszélyezi Jacqueline multja sem, ami miatt a cherbourgi társaságban nagyon sok kellemetlenséget kell elviselniük. A fiatal asszony megadással, türelemmel alkalmazkodik új családjához és az összegyülemlt kezerűség csak akkor tör ki belőle, mikor sógornőjének Luciennek (Harmath Józsa) eljegyzése, ő miatta hiúsul meg. Ez a vidéi, szepőlöten erkölcsű fiatal leány, szerelmi viszonyt folytat egy nős kapitánnyal és csak azért akar férjhez menni egy hadnagyhoz, hogy szerelmének még több bizonyítékát adhassa. Egy véletlenül talált levél fedti fel Jacqueline előtt Lucienne titkát, éppen akkor, mikor a vőlegényjelölt apja háztűznézőbe jön Rousseauékhoz. Elképzelhető Jacqueline felháborodása, mikor az öreg Rousseau kenetteljes hangon jelenti, hogy az eljegyzésből semmi sem lehet, mert az ifju apja nem akarja megengedni, hogy leendő menyje egy fedél alatt lakjon Jacquelinével. Jacqueline otthagyja apósának házat és férje után siet Párisba, aki üzleti ügyekben tartózkodik ottan.

Nyolc hónap óta laknak külön a fiatal házaspár az öregektől. Éppen a kibékülés napján, mikor elhatározták, hogy Jacquelineék visszaköltöznek az öregekhez, érkezik meg váratlanul Jacqueline anyja, aki egy társasággal átutazóban van Cherbourgban. Jacqueline boldogan üdvözli anyját, akit Armand kiméletlenül kiutasít házából. Az anya eltávozik. Szenvedélyes, gyűlölettel és hűvasséggel telt jelenet következik ezután. Jacqueline szemébe vágja az urának azt a sok méltatlanságot, szenvedést, melyben házasságuk óta része volt, megmondja, hogy sonasem szerette az urát, de mindíg tisztességes asszony módjára élt és akar ezután is viselkedni, de több megbántást nem tűr el. Armand kiméletlenül megmarad elhatározása mellett, hogy visszaköltözzenek az öregekhez, vagy el fognak válni. Azzal távozik, hogy mire visszatér, Jacqueline engedelmessének akarja találni.

Mire visszatér, Jacqueline elment. Megjelenik Cyril. Főteled lelkükben a régi szerelem, Jacqueline otthagyja a meggyűlölt családi tűzhelyet, szökik egyetlen, igaz szerelmével, akihez nem fogja kötni semmi, csak a szerelem — ameddig tart.

Ez a *Kerülő út*, melyhez az olyan leánynak el kell jarni, — Bernstein szerint — aki ezt látta maga előtt és akit az elítélések, a pletyka és rágalom előbb utóbb sodorni fognak.

Az előadás ha egészében nem is, de részleteiben sok élvezetet nyújtott. A babér, mint minden nagy szerepnél, H. Novák Iréné, ezé a nagy művésznő, aki lelkének, tudásának nagy gazdagságát viszi a színpadra mindenkor a sikerért. Magható volt a szerencsétlen, üldözött asszony szerepében. Még nagyfokú rekedtsége sem volt akadály a nagy sikernek, melyet művészi játékával aratott. Bámulatos biztonsággal találja el ez a kiváló asszony azt a hangot, mely a lélekhez szól. Közvetlen és igaz. Amit mond, azt nemcsak ő érzi, hanem érezteti is, ez a közvetlenség nagy sikereinek legfőbb erőssége. Tapsban, kihívásban bőven velt része és ha másért nem, Novák Irénéért nagyon sokan és sokszor fogják megnézni a *Kerülő út*at.

Rajta kívül nagyszerűt még csak Szendrey Mihály produkált, aki bájos bonhomival adta Cyril szerepét. Elegáns és kedves volt, aki a

sőtét keretbe jólső derűt vitt be, ötletes játékával. Nyílt színen is megtapsolták pompás játékát. Dely bár ambiclóval játszotta meg Armand szerepét, gyengének bizonyult ehhez a sok drámai erőt követelő szerephez. Harmath Józsa Lucienne-t adta a kellemetlen szerep árnyoldalait enyhítve. Játéka nagyon tetszett a közönségnek. Zalay Margit kltünő alakítást produkált egy kellemetlenkedő vidéki előkelőség szerepében. Lászy E.elt nem szabad beszélő szerepben felléptetni, ha még oly jó bluza is van. A rendező figyelmébe ajánljuk, hogy a tudós asszonyokat érdeklő témát egész bátran törőni lehet a szövegből.

A mai bemutató sikeréből sok nagy estét jósolnak Bernstein darabjának. H. G.

* A Tolnay-kiállítás. Tolnay Ákos festőművész tárlatára a képek már megérkeztek. Most folyik a rendezés a Minorita palotában, a művész személyes felügyelete mellett. A kiállítás megnyitása vasárnap lesz. Tolnay képeinek színe javát hozta Aradra, egy kiforrott tehetség elsőrendű produktumait, amelyeket aránylag bámulatosan olcsó áron bocsát a műpártoló közönség rendelkezésére. A tárlat előreláthatólag nagy tetszést fog kelteni és a vételkedv bizonyára nem marad el, mikor alkalom van kevés pénzért művészi alkotások vásárlására. A kiállítást díjtalanul lehet majd megtekinteni.

* A *kerülő út* másodsor. Ho nap, szombaton este másodsor kerül színre Henry Bernstein nagyszerű színműve, a *Kerülő út*, amely ma esti bemutatóján általános, értékes sikert aratott. A fő női szerepet ezuttal is Novák Irén játsza, a fő férfi szerepet pedig Szendrey Mihály adja. A többi szereplő a régi.

* Gretchen. Ez a csipős szatiraju bohózat lesz a jövő hetek slágere. Biztosra vehető, hogy a szellemes, szatírára oly élénk érzéssel bíró nagyváradi közönség tetszéssel fogadja a vasárnapi premiert, amelynek a szerzői, ha nem is a felső leányiskolának írták darabjukat, de annyi bizonyos, hogy létező társadalmi félszégeket akarnak nevetségessé tenni. Egy német kis város s réber érváyesülési viselkedését állítják példengere, amely kis város egy ügyes, furfangos kokottja által hizelgi be magát az uralkodó harcog kegyeibe. Modern, igaz dolog ez a szellemes tréfa szerzői nagyon is élvevére tapintanak a kétes protekcio lovagjalnak. A Magyar Színházban heteken át harsogó kacagás követte a darab fullankos szellemességét. Nálunk a legjobb szereposztásban kerül előadásra a bohózat. A főszerepet Novák Irén fogja játszani.

* Ünnepi előadások. Hétfőn, vizkereszt napján két előadás lesz a színházban. Délután Jókai Mór gyönyörű drámája, *Arany ember* kerül előadásra. Este a *Tavasz* című pompás operettet adják. Az esti előadásnak érdekességet ad L. Zikó Irma asszony fellépte, aki ezuttal énekes szerepben lép fel.

* Egy automobil verseny. Az utolsó évek összes sporteseményeit háttérbe szorítják az izgalmas automobil versenyek, melyek látványosság és érdekesség tekintetében még a legizgalmasabb lóversenyeknél is különbek. Az *Uránia színház* szombati műsorán a legutóbb lefolyt Gordon Bennett automobil versenyt mutatja be, mely verseny tudvalevőleg a világ leghíresebb ilyenü versenye. Az automobil versenyek már a terepnél fogva is roppant érdekesekek, amennyiben az ilyen versenyeket nagy távolságokon tartják, úgy hogy maga a verseny színhelye is látványosságzamba megy. A szombati műsor másik nagyon érdekes száma Japán a háboru után, nem szólva a sok mulattató és látványos képről.

* A Pillangó kisasszony próbái. Legközelebb eseményszámba menő premier lesz a színházban. Az opera személyzet Puccini világhírű operáját, a *Pillangó kisasszonyt* mutatja be. Az operából már javában folynak a próbák s ma délelőtt megtartották a díszlet- és világlítási főpróbát.

Agyonvert elmebeteg.

A szentesi kórház titkaiból.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 3.

A csongrádmegyei köz-kórháznak pár nap óta szomorú szenzációja van: egy *Zsibók Mihály* nevű 43 éves elmebetegot, akit a szegvári rendőrség ápolás végett szállított be a köz-kórházba, karácsony másnapján délután 6 óra tájban *annyira összeverték, a betegszobában, hogy pár órai kintlódás után meghalt.* A föltűnést keltő esetről a Szentesen megjelenő „alföldi Ellenzék” a következőket írja:

Zsibók Mihályt még december 23-án szállította a szegvári rendőrség a köz-kórházba, ahol azonban állandóan oly felületos felügyeletet gyakorolnak az ápolók, hogy az elmebeteg nyomban megszökött és még hamarabb ért Szegvárra, mint az őt beszállító rendőrök. Másnap újra behozták a szerencsétlen embert a szegvári rendőrök. Ekkor azonban már néhány kisebb zuzódás találtatott a testén, amit örülési rohamaiban okozott önmagának.

Karácsony másnapján éjjel 11 óra tájban halt meg a szerencsétlen ember. *Czuckermann Soma* dr. kerületi orvos december 27-ikén vizsgálta meg a hullát, hogy a halotti bizonyítványt kiadja. Ekkor csodálkozva tapasztalta, hogy a hullán tetemes sérülés van és mint kötelességtudó orvos, ez esetről nyomban jelentést tett a rendőrségnek, *Rimley* Dzsózsef dr. kórházi igazgató főorvos pedig a járásbíróaságtól kért vizsgálatot a kórházi elmebeteg ápolók ellen.

A kir. járásbíróaság elrendelte a hulla törvényszéki boncolását, mely szombat délután fogantatott. Hogy a halált tényleg büntény okozta, azt a boncolás megejtése után az orvosok kétséget kizárólag konstataáltak. A szerencsétlen *Zsibók Mihály*nak majdnem minden oldalborda két-három felé volt törve, a mellkasa is összezúzva. Ezek a súlyos sérülések okozták a szerencsétlen ember halálát.

A boncolás megejtése után *Engelthaler* bíró nyomban elrendelte *Kalapis Béla* főápoló és *Györgyi István* ápoló letartóztatását, mert az a gyanu merült föl ellenük, hogy a sérüléseket vagy ők okozták a betegben, vagy az ő mulasztásuk volt az oka, amiért *Zsibók Mihályt* a kórházban valaki holtra verte. Az ápolók természetesen tiltakoztak a letartóztatás ellen, de ez mit sem használt, mert a jelenlévő rendőrök a járásbíróaság fogházába kísérték őket még szombat este.

Kalapis Béla főápoló csak annyit ismert be, hogy ő december 24-ikén kétszer arcúlvágta *Zsibókot*, mert ez egy *Grünwald Mór* nevű, temesvári illetőségű elmebetegot fojtogatott. Különben azt állította, hogy *Zsibók* nagyon ingerülten viselte magát, hánykolódott, valószínűleg ennek következtében törték össze oldalbordaí és zuzódott össze mellkasa. *Györgyi János* ápoló pedig azt vallotta, hogy látta, mikor *Zsibókot* *Grünwald Mór* egy léccel ütötte-verte, majd pedig a mellére térdelt.

Még ha így állna is a dolog, a két ápoló súlyos vétséget követett el, mert nem gyakorolta a kellő felügyeletet s megtörték, hogy egyik beteg a másikat bántalmazza. Az előzetes vizsgálat különben már befejezést nyert és *Engelthaler* albiró vasárnap mindkét ápolót

szabadlábra helyezte. A kórház igazgatósága azonban nem reflektál a két ápoló további működésére, mert még tegnap elbocsátotta őket a szolgálatból.

Uj pártalakulás.

Wekerle mozgatja.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 3.

Most, hogy a kiegyezés perfektté vált és a horvát veszély elmúlt, a koalíciós pártok kebelében ismét bizonyos forrongás tört ki, szelidebben mondva, bizonyos átalakulási folyamat vette kezdetét, melynek konkrét eredményei már a legközelebbi jövőben mutatkozni fognak.

A visszavonást a koalícióban az ujévi üdvözlések idézték fel. Így a függetlenségi párt zokon veszi *Andrássy Gyula* belügyminisztertől, hogy a 67-es alaphoz való hű ragaszkodását hangsúlyozza, pedig a függetlenségi párt és vezére egyebet sem tesznek, mint folyton az elveikhez való hű maradást hangoztatják. Jellemző a koalícióban uralkodó összhangra *Zichy Nándor* gróf ujévi beszéde is, aki azt mondta, hogy a néppárt helyzete nehéz a koalícióban és azzal vigasztalta párthiveit, hogy az új választások idején a párt majd viszszeranyeri akció-szabadságát.

Politikai körökben nagy feltűnést kelt, hogy a koalíciós pártok *Justh Gyulát*, a képviselőház elnökét az új év alkalmával nem üdvözölték. Az nyilvánvaló, hogy nemcsak a koalíció nagyrésze, de a kormány is, nem jó szemmel nézték *Justh* viselkedését a horvátokkal szemben és a többség nem egy alkalommal adott hangos kifejezést annak, hogy *Justh* távozását követeli. *Justh* mindezt jól tudja és az újév alkalmából éppen ezért nem jött a fővárosba. A két elnök pedig érthető okokból szintén távol maradt Budapesttől, nehogy megessék az, hogy a többség őket üdvözli és *Justh*ot nem. Szóval az elnökválság még mindig tart és lehet, hogy rövidesen *Justh* távozásával fog végződni. A válságról írja ma a Pesti Napló a következőket:

Politikai körökben egyre hangosabban pertraktálják azt a hírt, hogy a közeljövőben olyan alakulások készülnek, amelyek esetleg egészen új szint adnak a helyzetnek. Egyik kombináció a másikat kergeti, de valamennyi megegyezik abban, hogy letagadhatatlan néhány vezető állásban levő politikusként az a törekvése, hogy új pártba kell egyesíteni az összetartozó felfogású politikusokat. A két dést azért tartják sürgősnek, mert az általános választói jog megvalósítása idejére az új párt is már szervezette akar részt kérni az ország ügyeinek intézéséből. Természetesen a tervet azok, akik a fonalakat gombolyítják, titokban tartják, alkotmánypárti forrásból vett értesülésünk szerint azonban annak élén *Wekerle Sándor* áll, aki az alkotmánypárt egy részét — nem az *Andrássy*-csoportot — egyesíteni kívánja a függetlenségi párt egy részével, ahol erre nézve már szintén megtörténtek a tapogatózások. Az új párt éle így természetesen a függetlenségi párt ellen irányul, amelytől közgazdasági zászlóon-tással akarja elhódítani a többséget.

Supiló ismét leleplez.

Budapesti tudósítónk jelenti: Politikai körökben nagy feltűnést keltett *Supiló* Ferenc lapjának, a fiumei *Nabilinek* egy cikke, amely ma látott napvilágot és mert lerántja a leplet azon alkudozásokról, a melyeket *Wekerle* miniszterelnök *Frank* dr.-al a horvát *Starcevic* párt vezérével folytatott. A leleplezés elmondja, hogy mit ígért *Wekerle* olyan horvát többségért, a mely hajlandó neki segédkezet nyújtani. A cikk legérdekesebb része az, amelyben közli a *Starcevic* párt végrehajtó-bizottságának a horvát nemzethez intézett nyílt levelét. E szerint a tárgyalások alatt *Frank* dr. olyan tényeket tudott meg *Wekerle*től, amelyek megerősítették őt azon meggyőződésében, hogy a *Starcevic*-féle jogpárt programja a Habsburg-monarchia keretén belül keresztülvihető és hogy e program győzelme ma közelebb áll a megvalósuláshoz, mint valaha. Csak a horvát nemzetnek a választások alatt tanusítandó magatartásától függ minden, attól hogy a *Starcevic* pártnak biztosító többséget.

A cikk a horvát közveleményt is élénken foglalkoztatja és kíváncsian várják a fejleményeket, mert a Nobili legközelebb megjelenendő számában újabb szenzációs leleplezéseket ígér.

A bán lemond?

Rauch Pál báró ma Zágrábból Budapestre érkezett és délután beható tanácskozást folytatott *Wekerle* Sándor miniszterelnökkel. A tanácskozás nyomán ismét olyan hírek terjedtek el, hogy *Rakoczay* Sándor horvát bán legközelebb be fogja nyújtani lemondását és utóda *Rauch* Pál báró lesz.

*

Zágrábból jelentik: A volt nemzeti pártiak *Tomasics* Miklós, volt horvát miniszter elnöklete alatt ma értekezletet tartottak, amelyen hosszabb vita után, némi módosítással elfogadták *Rakoczay* Sándor horvát bán programját.

A vivmányok.

A létszámemelés ellenértéke.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 3.

Több, mint bizonyos, hogy már a legközelebbi jövődő meghozza a magyar parlamentnek az idei év legkeményebb lenyelni valóját, a létszámemelési javaslatot. Természetes, hogy az ilyen kemény falatot kellőképpen fel kell diszítani, hogy jobban essék. A létszámemelést is földiszítik néhány vivmánynyal, — természetesen közjogi vivmánynyal, amelyért ismét bőséges nyagi kárpótlást kell fizetnie Magyarországnak.

Becsből, kitűnően értesült forrásból kapjuk az alábbi sorokat:

A hadügyminisztériumban élénk meglepetést okozott az a körülmény, hogy a létszámemelésre vonatkozó követelés gyors beköszöntését Magyarországon publikálták, mert aggódnak amiatt, hogy a magyar kormány titkolózása kedvezetlenül komplikációkat okozhat.

A kérdés most úgy áll, hogy már január végén, vagy február elején kénytelen lesz a magyar kormány a politikai helyzet első sorába odaállítani a katonai

kérdések egész komplexumát. Az volt a terv, hogy már az 1908. évi ujoncjavaslatok a fölemelt létszám alapján álljanak, de ettől a siker érdekében elállottak, mert az idő rövid ahhoz, hogy a közhangulatot és a pártok kellőképen preparálják. Így január 10-én *Jekelfalussy* Lajos honvédelmi miniszter a régi ujonclétszámot kéri a képviselőháztól.

De ez csak rövid szünetet jelent. Előkészíthetem önöket: az egyik meglepetés a másik után fog most katonai téren bekövetkezni. A kormány sajtója csak ugyontani fogja a görögtüzet a nagy nemzeti vívmányokhoz. Az első lesz — mint már jeleztük — a zászlókérdés olyatén rendezése, hogy az ezredzászlók egészen megszűnnek. A hadvezetőség itt a japán—országi háború tanulságaira fog hivatkozni. A jelvényeket egészen nem lehet elhagyni s itt lesz valami „engedmény“.

Sokkal érdekesebb hír azonban, hogy kilátás van arra, hogy a *szolgálati nyelv* kérdése is lekerül a holpontról. A vezérkar s a hadügyminisztérium tábornokainak nagyobbik része minden fentartás nélkül a magyar álláspont némi honorálása pártján van s a főakadály itt *Ferenc Ferdinánd* trónörökös személye, aki a hadsereg kettészakadásának veszedelmétől fél. Nem alaptalan azonban a föltevés, hogy katonai tanácsadói érveit akceptálni fogja. És meg fog születni a magyar-német kommandónak valami torz keveréke.

Ez a legnagyobb nemzeti diadal, amely természetesen még erősen vajudóban van. Ezenkívül Bécsben meg akarják csinálni a katonai bíraskodás magyar tárgyalási nyelvét is. Ilyen „eredmények“ büszke birtokában azután a kormány előáll a létszámemelésre vonatkozó követeléssel. És felháborodottan hazaárulásnak fogja bélyegezni azt a vakmerőséget, ha akad ellenzék, amely itt az ország agyonnyomorított gazdasági és politikai viszonyaira hivatkozva, ezzel a kivánsággal energikusan szembeszáll . . .

HIREK.

Négy havi fogház.

Mindent újra kell értékelni! *Umwert* aller *Werthe*: mondja a Zarathustra szerzője.

A közmondások, a szállóigék sem kerülhetik ki sorsukat.

— Vannak még bírák Berlinbe! vágta oda az egyszerű molnár a vele pörbe szálló hatalmas porosz királynak.

Voltak — bírák Berlinben! A mai nappal azonban a német népnek a bíróságba vetett hite jó időre a sokszor idézett fagypontra alá süllyedt.

Meleg, sőt kéjes érzése a polgárnak, hogy a legnagyobb földi hatalommal szemben van egy olyan tekintély, amelyet, nem a melyet, hanem akit mindnyájan maguk fölé emelünk. Aki királynál és polgárnál tisztábban lát, emberiesebben, mert okosabban gondolkodik.

Az a sok perverz szeretkezés, melyet a Harden két pörének folyamán a bíróság tárgyalt, nem ártott annyit a német polgár erkölcsének, mint maga az ítélet.

A főügyész, aki a földig hajlította Harden előtt az elismerés zászlaját, állította ki a főtörvényszékről a sze-

génységi bizonyítványt. Négy hónapi börtönt indítványozott, mert tudta, hogy ez a bíróság belevihető bármibe. Valóságos boszorkány pör volt az, annak minden jellegzetes tulajdonságával. A máglya előre elkészítve, leöntve a hasábok fekete szurokkal, a nép tolong körüle, hordja a rőzsét, kezében tartja a fáklyát, a boszorkányt odakötik az akasztóházhoz és ime, csoda történik a boszorkány elröpül. Felül a seprőnyélre. Ellovagol. A oühös nép a házához tódul és felgyújtja a — házát. Leég az egész város.

A berlini bíróság szabadjára eresztette Harden a boszorkányt, aki a négy hónapi börtönt valahogy csak elviseli. Azonban felgyújtotta a maga városát. Romba döntötte azt a palotát, melynek címerabláján az állott:

— Vannak még bírák Berlinben! Ime, itt van az új értékelése a bírói megbízhatóságnak: A pör Hardennek nem ártott. Az igazságnak az ítélet nem használt. Hát a szegény erkölcs? Mi van vele? Mi lesz vele? Ki gondol vele? Volt ő róla valaha szó? De nem is azért indult ez az isteneknek való színjáték, hogy a német nép üressé vált erkölcszisznyáját újra megtöltsék. Nem. Hanem azért, mert Moltke grófnak rendjelet kellett adni.

— A nemzetiségi párt bomlása. Budapesti tudósítónk ma délben beszélgetést folytatott *Hodza* Milán országgyűlési képviselővel a nemzetiségi kérdésről és a nemzetiségi párt egységéről. *Hodza* kijelentette, hogy a párt csak taktikát változtatott, amennyiben *Lukácsiu* kísérletének időt akart engedni. Ennek az volt célja, hogy a koalíció és nemzetiségipárt közt békés összeköttetést létesítsen. A párt többsége pesszimistikusan nézi a törekvést. A pártban nézeteltérés nincs, ezt tapasztalni fogják, mihelyt napirendre kerül az általános választói jog, melyért a nemzetiségi párt egyesült erővel fog küzdeni.

— Gyilkos mérnök. *Máramarosziget*ről jelentik: *Antos* Ferenc, a nagybocksói Klotild vegyészeti gyár mérnöke, tegnap éjjel tévedésből agyonlőtte *Krainberger* Antal kovácssegédet. *Krainberger* éjjel be akart jutni a mérnök cselédjéhez, aki szeretője volt. Az ablakot zárva találta, nekilátott tehát annak kifeszítéséhez. A cseléd azonban a sötétben nem is merte fel kedvesét és ijedtében kiáltozni kezdett. A lármára felébredt *Antos* és revolvert ragadva, kirohant a konyhába. A kovácslegény éppen akkor feszítette ki az ablakot és be akart mászni a szobába. Amint az ablak párkányára felhágott, lépett ki az ajón a mérnök, aki azt hitte, hogy beörfövel van dolga és elsüllydte a revolvert. A golyó szíven találta a szerencsétlen kovácslegényt, aki holtan bukott le az utca közepére.

— A bankkamatláb. Az osztrák-magyar bank nem szándékozik a kamatlábat leszállítani. A főtanács január 10-én tart ülést, amelyben az 1907. évi mérleget fogja megállapítani és megszabja az osztalékot. Ebben az ülésben szóba kerül valószínűleg a kamatlábleszállítás is. De ha addig a német állami bank nem szállítaná le a kamatlábat, úgy az osztrák-magyar bank sem siet a leszállítással. A bankvezetőség körébe ezt azzal okolják meg,

hogy az adóköteles bankjegyek összege 242 millióra rug és a 6 százalékos kamatláb az üzleti világban a pénzkeresletet csökkentette. A berlini hírek szerint a német bank ma nincs abban a helyzetben, hogy a kamatlábat leszállítsa.

— Fegyvergyakorlatok 1908-ban. A hadvezetőség a múlt esztendőben a tartalékos legénység fegyvergyakorlati idejére vonatkozólag újításokat léptetett életbe, melyeket a szerzett tapasztalatok alapján állandósítani fog. Az összes fegyvergyakorlatra kötelezettek március közepétől szeptember végeig terjedő időközben fogják behívni, még pedig oly módon, hogy a behívottak által a tényleges szolgálatbeliek létszáma erősödjék. Megfogják engedni azt, hogy a behívott a neki legalkalmasabb időpontot válasszthassa a bevonulásra, illetőleg, hogy életmódjának és foglalkozásának legjobban megfelelő turnusban tegyen eleget katonai kötelezettségének. Ez az intézkedés a gazdálkodással foglalkozók érdekében történik. A gyalogsághoz és a vadász csapatokhoz 172.200 embert 13 napra, 63.500 embert 17 napra, 4900 embert 28 napra fognak behívni. A lovasághoz 4800 embert 25 napra, a mező tüzérséghez 9400 embert 17 napra, a vartüzérséghez 5600 embert 17 napra, az utász-csapatokhoz 5450 embert 17 napra, 250 embert 28 napra, a vasut és táviróezredhez 2800 embert 17 napra, a szekerészcsapathoz 6000 embert 17 napra hívnak be. Összesen 278 ezer tartalékos fog bevonulni. Ezenkívül 4900 tartalékos tiszt kap behívót.

— Pánik egy bécsi házban. Bécsből jelentik: Ma hajnalban a *Rauscher*-térén egy műhelyben tűz ütött ki, amely nagy romlót okozott a háromemeletes ház lakói között. A lakók álmukból felriadva, éjjeli pongyolában próbáltak a nagy hidegben menekülni, de a kikicsapó lángok miatt nem tudtak a lépcsőkön lejutni. Segélykiáltásaikra a tűzoltók létrát támasztottak a ház falához és úgy mentették meg őket. Eközben számosan megsérültek és a mentők segítségét vették igénybe, akik több mint husz embernek nyújtottak segítyt. A nagyszámban kivonult tűzoltóságnak csak hosszúságos és fárasztó munka után sikerült a tüzet lokalizálni.

— Házasság *Nikodém* Lajos újév napján tartotta esküvőjét *Kászonyfalvi Kászonyi* János szőlőnagybirtokos és neje *Benczur* Piriska bájos és művelt leányával, *Mariskával*.

— Tisztújítások az eleki járásban. Az eleki járásban a községek tisztújítása *Elek* község kivételével véget ért. *Szentmárton* községben bíró lett: *Fackelman* Antal, törvénybíró: *Fackelman* József, pénztárnok: *Hársz* György, közgyám: *Messer* Péter. *Medgyes-Bodzás*on bíró: *Kusler* György, törvénybíró: *Balogh* Illés, pénztárnok: *Forgács* Vilmos, közgyám: *Varga* István. *Medgyes-Egyháza* községben bíró lett: *Szeverényi* György, törvénybíró: *Kitka* Pál, pénztárnok *Kesjár* Mátyás, közgyám: *Decker* Kálmán. *Nagyhamarás*on bíró: *Szabó* József, törvénybíró: *Bugyi* János, pénztárnok: *Czencza* János, közgyám: *Gulyás* István. *Almáskamárás*on bíró: *Hack* János, törvénybíró: *Silbereisz* József, pénztárnok: *Strifler* János, közgyám: *Strifler* Ádám. *Gyula-Varsánd* községben bíró: *Morgován* Flóris, törvénybíró: *Pap* Togyer, pénztárnok: *Barna* Imre, közgyám: *Hotorán* Demeter. *Nagypélen* bíró: *Dehelean* Péter, törvénybíró: *Hertie* Nikifor, pénztárnok: *Hanecker* Zsigmond, közgyám: *Muntean* Simon. *Sikló* községben bíró: *Codrean* János, törvénybíró: *Tincudean* Traján, pénztárnok: *Codrean* Vazul, közgyám: *Gules* György. *Otlaka* községben bíró: *Vidican* György, törvénybíró: *Ar-*

delean Simon, pénztárnok: Arden József, közgyám: Bodea Mihály. Elek községben az előljáróság megválasztása január tízedikén lesz, amely előljárásban nagy érdeklődéssel tekintenek.

— Felrobbant löpörgyár. Stockholmból jelentik: A marienbergi löpörgyárban vilamos rövid zárlat folytán tűz keletkezett és a gyárban nagy robbanás történt. Két munkás életét veszítette, számosan kisebb-nagyob sérüléseket szenvedtek.

— Tizennégy leány életmentője. Egy segéd-tanító a minap, mint Münchenből jelentik, tizennégy iskolás leánynak az életét mentette meg, a maga életének kockázatásával. A leányok Mittelfrankenben, Eichstätt közelében egy tavon korcsolyáztak. Egyszerre csak a jég beszakadt alattuk. Jung segéd-tanító, aki jelen volt, erre nyomban segítségükre sietett és mind a tizennégy gyermeket kimentette. Végül azonban ő maga jutott halálos veszedelembé. A jég alá került s csak nagy fáradsággal tudták mások kifogni.

— Ujabb bombamerénylet. Barcelonából táviratozzák: Ma a Riba doruton is találtak egy bombát, azt azonban, mielőtt felrobbanhatott volna, elásvoltították és ártalmatlanná tették.

— A tüdővész pusztítása Aradmegyében. A nagy nemzeti ellenség, a tüdővész, a január első hivatalos statisztika szerint ismét erősödik. Különösen a Tisza-Maros szöge, melyben Aradváros és vármegye is fekszik e tekintélyes tényezője annak a szomorú számsornak, melyből az a rémisztő képe a „beteg Magyarországnak kialakul. A január havi kimutatás szerint a magyar birodalom területén 1907. szeptember havában 4598 egyént pusztított el a gümőkór. A Tisza-Maros szögre ebből 512 haláleset jut. Aradvárosban 16 ember életét, Aradvármegyében 94 ember életét pusztította el a tüdővész.

— A pulykák menhelye. Pázmán Ferenc, a Népszínház tagja. Szilveszter estéjén egy családnál volt meghíva vacsorára. Amikor a vacsoránál pulykát találtak fel, a háziasszony szinte panaszkodva említette fel:

— Olyan pechem volt az idén. Majdnem minden ismerősöm pulykát küldött újévre. Azt sem tudom, hogy mit csináljak a sok pulykával.

Nyilván a szegény háziasszony kétségbeesésén akart segíteni Pázmán, amikor hirtelen felállt s csak annyit mondott:

— Pázmán Ferenc, Csömöri ut 37. I. emelet 2. Hajléktalan pulykák menhelye!

— Tüntetés a vonatok késése miatt. Párisból jelentik: A nagy hideg miatt az összes vonatok késéssel érkeznek, különösen a helyi érdekű vasutak. Az egyik állomáson körülbelül háromezer utas nagy tüntelést rendezett, beverte az ablakokat és hangosan szidalmazta az üzletvezetőt. Végre is a rendőrség lépett közbe és szétosztotta a tömeget, miközben számos letartóztatás történt.

— Etessék az éhező madarakat! Kaptuk a következő sorokat: A hideg idő beálltával, de különösen most, amikor hó borítja a földet, a hasznos madarak, amelyek a kertekben és gyümölcsösökben a hernyók és petéik elpusztítása által az embereknek annyi hasznos hajtának, elesés hiányában fáznak és éheznek. Jó szívű emberekhez azon kéréssel fordulunk, hogy az asztalaikon összegyűlt kenyérmorzsát és egyéb eleséget szórják ki naponként és etessék a tél folyamán a hasznos madarakat, amelyek ezerszeresen meghálálják a kis jótétet. Aláírott ezúton hívja fel a jószívű embereket, akik a madarak etetésére madáreléget ohajtanak, úgy ez évben is, mint az előző években öt kilós dobozokban azt e célra ingyen

Forray utca 2. a) I. emeleten kaphatnak. Az állatvédők nevében Lukácsy Lajos.

— Az idegenek légiójának szökevényei. Hamburgból jelentik: Ma egy hajón a francia idegenek légiójának 21 szökevénye érkezett ide, németek, osztrákok és hollandok, akiket a rendőrség letartóztatott és legközelebb illetőségi helyükre fog toloncolni. A katonaszökevények lerongyoltan, éhezve és szomjúságtól ellankadva jutottak Rabatba, ahol a német konzultól kértek támogatást. A konzul felruházta őket s így utaztak tovább. Beszélik, hogy a marokkóiak senkit sem bántanak, akinek nincs fegyvere s akiről ezt hiszik, hogy porosz. Huszonnégyen voltak a katonaszökevények, de utközben egy német és két olasz társuk vízbe fullt.

— Különös Szilveszter ünneplések. Egy angol folyóirat különböző Szilveszter ünneplésekről számol be. Például szok a munkások, akik 1905. végén a Mont-Blanc tetején a védőkunyhót építették, elhatározták, hogy az 1906-iki esztendő tizenháromezer lábnyi magasságban fogják üdvözölni. Néhány perccel éjfél előtt nagy tüzet gyújtottak és amikor elkövetkezett január elsője, a Mont-Blanc tetején nagy rángnyelvek csapkodtak az ég felé és husz fok hidegben összecsendültek a hó oszlopharok. — Sajátságosan üdvözli az új esztendőt már husz év óta egy lancashirei szénybányász. Szilveszter estéjén egyedül lenn marad mélyen a tárnában és csendes imádsággal köszönti az újévet. — Egy gazdag new-yorki özvegy ember, akiről excentrikus szerelmi ügyei révén sokat beszéltek, az újév beköszöntét egy sirboltban ünnepli. A felesége a múlt század utolsó napján halt meg s azóta ő a Szilveszter éj-jelt minden esztendőben a szarkofágja mellett tölti. Ezért gyönyörű sirboltot építtetett és ezt a felesége halála napján mindig kedvenc virágaival ékesíti fel és ott várja be az esztendő első óráját. — Az sem utolsó dolog, amelylyel egy iparos Chicagóban ünnepelte az újévet. Felmászott egy száz láb magas torony szélkakasára és amikor az óra pontban éjfél ütött, elfűtölte az amerikai nemzeti dalt. Azután nagy fáradsággal leszalasztott és szerencsésen a földre jutott. Ezzel megnyert egy ezerkoronás fogadást, de mindamellett kijelentette, hogy a nyaktörő kísérletet semmi pénzért többé meg nem ismételné.

— A bóra Fiumében. Fiuméből jelentik: Az Adrián nagy bóra van, amely eddig is jelentékeny károkat okozott. A „Bosnia“ nevű gőzös a szélvihar következtében a horvát part közelében zátonyra jutott, de egy másik hajó segítségével sikerült levontatni. A hajó némi késéssel folytatta útját.

— Tífuszepidémia Déván. Déváról táviratozzák nekünk: A városban tífuszepidémia ütött ki, amely egyre terjed. A tanítóképzőt két tanítójelölt halála miatt egy hónapra bezárták; a városi honvédkaszárnyában tegnap egy katona tífuszban meghalt; a reáliskolai növendékek közül egyet a kórházba szállítottak. A hatóság most a kutak vizét vizsgálja, mert azt hiszi, hogy a rossz víz terjeszti a bajt.

— Elégett vasuti kocsik. Szentpétervárról jelentik: A berlini gyorsvonat egyik hálókosija Osztróv állomás közelében kigyulladt és csakhamar lángba borult. Az utasok között nagy pánik támadt és félig felöltözötten menekültek az égő kocsiából, otthagya minden holmijukat, az összes podgyászokat és ruháikat. A menekülés közben számosan megsérültek, de emberéletben nem esett kár. Az összes utipodgyászok bennégtek, amelyek nagy összegeket képviseltek.

— A jó ötlet. Szilveszter éjszakáján történt egy kisebbfajta kávéházban. Egy asztalnál egy fiatal emberekből álló vidám társaság mulatott sör mellett. Éjfél felé már nagyon jó kedvük volt, nem csoda; huszonnégy üres üveg sorakozott egymás mellett az asztalukon. Pont éjféltkor, mikor beköszöntött az új

év, szokás szerint eloltották egy percre az összes villamos lámpákat a sötétségben a kávék odasugta az egyik pincérnek:

— A részeg társaság asztalára tegy oda még két üres faskót. Nekik mindegy, nekem meg jól jön!

Ugyanebben a pillanatban a vidám társaság egyik tagja, az ugynevezett tréfamester, odasugta a mellette ülő barátjának:

— Te, én két faskót leloptam az asztalról! A kávésnak mindegy, nekünk meg jól jön!

... Így történt, hogy mire megint kivilágosodott a kávéház: a vidám társaság asztalán megint csak huszonnégy üres sörös üveg állott.

— Munkások vasárnapja. Az aradi Nemzeti Szövetség munkásképző intézménye vasárnap, 1908. évi január hó 5-én délután négy órakor a Weitzer János-utcai polgári iskolában nyilvános szórakoztató és szakelőadást tart. — I. Szavalat. Előadja: Szerinka Vilmos. 2. Szakelőadás. Tartja: Korács Vince b. Iskola-felügyelő. A belépés díjtalan; a terembe csak kis felnőttek léphetnek be. Az előadás négy órakor kezdődik.

— Görög forradalmárok kivégzése. Szalonikiből táviratozzák: A múlt hónap tizenhatodikán, Szeredben kivégezték Panagieli Miklóst és Athanackursi Jánost, akiket statarialis-ter ítélték halálra, mert tagjai voltak a Mírulin bandájának, amely július tizennegyedikén megtámadott egy török csapatot és véres harc után, amelyben a banda vezére és legnagyobb része elesett, őket keleten török fogságba juttatták. A két elítélt bátran és hidegvérrel ment a bitófa alá. Panagieli a kivégzés előtt így szólt az összegyűlekezett néphez: Görögök! Hazánknak és hitünknek évszázados ellenségei két mártírt ölnek meg. Nem vagyunk sem rablók, sem gyilkosok. Éljen a nép, éljen Görögország, éljen Macedónia! — Aztán a hóhérhoz fordult e szavakkal: Gyorsan végezz, hadd nyugodjam! — A kivégzés napján a görög kereskedők a gyász jeléül egész nap zárva tartották boltjaikat. Körülbelül négyszáz görög asszony ki akarta kísérni a temetőbe a kivégezettek koporsóját, de a török katonaság szétverte a tömeget, és kegyetlenül bántalmazta az asszonyokat. A törökök ledobálták a koporsókat a görög asszonyok virágait s emiatt a keresztény lakosság között nagy a felháborodás a törökök ellen.

— Koholt rablás. Érdekes, s maga nemében egészen külön álló eset foglalkoztatja a temesvári rendőrséget: Velkovics János és Blázits Miklós Hold-utca 1. sz. a. pékmesterek feljelentést tettek, hogy lakásukba ismeretlen tetések az ablakon át behatoltak és onnan 1200 korona készpénzt raboltak el. A feljelentés alapján megindított vizsgálat után különös dolgokat állapított meg. Megállapított ugyanis azt, hogy ez az egész betörés csak fiktív. Ellenben igaz az, hogy a két pékmesternek ma nagyobb fizetségük volt. Kohn Dávid gyárvárosi lisztkereskedőnél és egy újbessenyői gömalomnál és az egész mese csak a hitelezők megtévesztésére irányult. A vizsgálat folyik.

— A gőzgépkerekek és kazánfűtők vizsgálóbizottsága január hó 12-én Aradon képesítő vizsgálatot tart. A vizsgálni akarók kellően felszerelt kérvényeket a m. kir. iparfelügyelőséghez — Arad, Rákóczy utca 20. szám I. emelet nyújtsák be.

— Rablótámadás. Budapesti tudósítónk jelenti: A Dob-utca 26. számú ház előtt tegnap este fél 8 órakor Algya Zakarilás hivatalszolgát megtámadta két ember, letépték a féllg részeg ember óráját és láncát és elrohantak. Bemene-kültek a Dob-utca 24. szám alatti kávéházba, annak udvar felől ajtaján ismét kiszaladtak és megszöktek. Azonban baj történt. Az egyik rabló az udvaron elvesztette a télikabátját, a kabátban pedig két elbocsátólevelet, az egyiket az Alkotmány utcai fogház, a másikat a tolonc-báz irodája állította ki Gerstl Géza 18 éves ro-vott múltu kereskedősegéd részére, aki szüleinél Garay utca 24. szám alatt lakik. A detektívek eimentek a fiúért, akinek családja nagyon méltalankodott az invázió miatt és a rablót nem akarta kiadni. Ugy kellett megkötnöni és erőszakkal elhurcolni. A rendőrségen Gerstl megnevezte bűntársát, Freysinger Jakabot is, aki Újpesten lakik és akit most ott keresnek a detektívek.

— Lázadás az adóemelés miatt. **Majna-Frankfurt**-i hírvirátózzák: A Frankfurter Zeitungnak jelentik Odesszából: Bessarabiában kormányozásban erős zavargások vannak, amelyekre belügyminiszternek is azonnali adóemelésre vonatkozó legutóbbi rendelete idézett fel. A vendégek 6. parasztközött véres összeütközésekre került a sor, melyeknek következtében 11 rendőr és paraszt életét vesztette és számosan megsebesültek. A nyugtalanító területre dragonyosokat rendeltek ki.

— **Megbízható gyógykezelés.** Zavart emésztéssel ellátott egyének, kik étvágyhiányban, felfúvásban, gyomorgörcsökben és rendetlen székelésben szenvednek, a „Moll-fele seidlitz-por” használata által rövid idő múlva visszanyerik egészségüket. Egy doboz ára 2 korona. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész cs. és kir. udv. szállító-állal Bécs, I. Tuchlauben 9. Vidéki gyógyszertárakban határozottan Moll-fele készítmény kéréndő az 5 gyári jelvényével és aláírásával.

— **Rum compositio** 1 literhez 20 kr. *Litör aroma* 1 literhez 30 kr. Vojtek és Weisznál. 201

TORVÉNYKEZÉS.

§ **Ártatlan férj.** Tegnapi lapunkban megtudtuk, hogy **Mucz** Szentiné gurahonci lakos rejtélyes halála ügyében az aradi ügyészség vizsgálatot rendelt el. Tegnapi este szállott ki a törvényszék Gurahoncra. **Aussterweil** László dr., **Pozsgay** István dr. törvényszéki orvosok, **Fischer** Károly alügyész és **Domokos** László vizsgálóbíró jelennek meg a tett színhelyén, hogy a boncolást megejtik. Boncolás után megállapították, hogy **Mucz** előrehaladott tüdővész következtében természetes halállal mult ki. Az ügyész nem látott bűnügyi eljárásra elég pozitív adatot és az ügyet elejtette.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi kőli gabonavásár.

Arad, január 3

Az üjlesztendő 3 ik napjával a tél teljes jellegével köszöntött be. A hideg beálltával egyidejűleg havazott is, úgy, hogy ma már a vetéseket nagyobb részét hó fedti, azonban nem ártana még, ha a hórétég vastagodna.

A gabonaüzlet irányzata főként azon okból, mert a szántóföld a téli takarót idejében kapta a hűvöket, az általánosságban nincs így. Elkelt a mai piacon: 500 mm. buza 11.80—90 500 mm. tengeri 6—6 05 Nárteges jegyzés: Rész 0.70— Zár 1.20— Árpa 7.30— Az árak koronában 50 kilogrammonként értendőek.

Budapest. ár- és ártékiújság.

— Aradi Közlöny tájékoztató tudósítása. —

Budapest, január 3.

Amerika 1¼ éi magasabb. Csekeley forgalom. 5 fillérrel magasabb árak. Havazásra lanya. Az árak 50 kilónként záróba

	Dél- zárlat	5 órai zárlat
Buza április	13.10—3.11	12.96—12.97
Buza október	10.74—10.75	10.60—14.61
Zab áprilisra	8.33—8.39	8.32—8.33
Roze áprilisra	11.72—11.73	11.60—11.61
Tengeri májusra	7.25—7.26	7.20—7.21

Zárul a piac.

Osztrák hitelrészvény	636.52
Közüti vasut részvény	555.50
Városl villamosvasuti részvény	273.50
Magyar hitelrészvény	635.25

Budapest-kőbányai sertéskereskedelelm.

— Január 3. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammáig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 121—123 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammáig terjedő súlyban 124—126 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammáig terjedő súlyban 127—129 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 200 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammáig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammáig terjedő súlyban — fillérig. Sertéslétszám: December hó 31. napján volt készlet 24 245 darab, január 1. napján felhajtott 513 darab, január 1. napján elszállított 631 darab, január 1. napjára maradt készletben 24,127 darab. A hizottsertés üzemirányzata: Csendes.

IDEGENEK ARADON.

— Január 3. —

Központi szálloda. Br. Nyéky Ilonka birtokosné M.-Dombegyháza. — Lakner István dr. ügyvéd Budapest. — Gelley Antal bankhivatalnok Budapest. — Thalmeier Gyula üzletvezető Magyaróvár. — Lillienfeld István bérlő és neje Visegrád. — Gergely József bányatulajdonos és neje Verespatak. — Farkas Oszkár műszerész Kolozsvár. — Sugár Henrik ügyvéd Debrecen. — Burger Béla főkönyvelő Debrecen. — Küttös Imre mérnök és neje Sárospatak. — Szirmai Géza kereskedő és neje Nagyváradi. — Bergman Adolf kereskedő és neje Zombor. — Kröcser Tivadar állatorvos és családja Kecskemét. — Steiner Henrik nagybérlő Szalonta. — Mandl Aurél birtokos és neje. — Balog Miksa gazdasági és neje Hatszeg. — Jung Imre gazdálkodó Lugos. — Bukovics Sándor elnök Fehértemplom. — Csillag Imre tisztviselő Szászváros. — Heller Géza főfelügyelő Szászváros. — Csontos István gyógyszerész és családja Komárom. — Adamovics Szerén nevelőné Orsháza. — Schatz Be-nát utazó Budapest. — Szász Odön utazó Budapest. — Blum Iz-nác utazó Budapest. — Fodor Sándor utazó Budapest. — Angyalffy Károly utazó Budapest. — Schön Dezső utazó Budapest. — Reisz Antal utazó Bécs. — Stern Arthur utazó Bécs.

Fehér Kereszt szálloda. Vojnovics Géza birtokos N.-Kiskünya. — Komlössy Jenő birtokos Losonc. — Miltsevich Oszkár államtitkár Krajevo. — Tolnay Akos festőművész és neje Budapest. — Lukács Jenő bankhivatalnok N. Szeben. — Fényes Béla mérnök Budapest. — Székelyi Pál urad. intéző Sikula. — Kemka Gyula főördömmester Kapirova. — Martics István szőlőbirtokos Magyaróvár. — Vámos Jenő fakereskedő Nagyvárad. — Schweighofer Alajos plébános Temesvár. — Palatovszky Sándor kir. mérnök Sátoraljaújfaluy. — Tészta Mihály színész Budapest. — Marchegg Gusztáv gyáros Hamburg. — Simon Náthán utazó Kolozsvár. — Glück Pál utazó Bécs. — Unger Már utazó Budapest. — Balogh Lajos utazó Budapest. — Weisz Odön utazó Budapest. — Schwarz Henrik utazó Budapest. — Ferenczy József utazó Budapest. — Csepri Izsák utazó Budapest. — Lövy Leó utazó Budapest. — Mozsáry Géza utazó Budapest. — Glauber Jakab utazó Budapest. — Fischer Zoltán utazó Budapest. — Hecht Oszkár utazó Budapest. — Braun Vilmos utazó Budapest. — Csérny Cézár utazó Budapest. — Wurm Izidor utazó Budapest.

Nemzeti Színház.

Szombat, 1908. évi január hó 4-én:

A) berlet. B) berlet.

Kerülő ut.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Bernstein Henri. Fordította Salgó Ernő.

Wilson	Szilágyi B.	Rousseau	Várnay J.
Jacqueline	H. Novák I.	Rousseau	Borókéné.
Uranu	H. Körössy J.	Armand	Illésné ajos.
Le Meilan	Horti Sándor	Lucienne	H. Harmath.
Cyriel	Szendrey M.	M'cheiöu	Egy Lajos.
Nissel	Ajtai Odön.	Pradesné	Zalay Margit

Köszönet este 7 és fél órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Ma szombaton, 1908 január hó 4-én

Műsor:

1. Egy gyermek álma.
2. Cigánybosszu.
3. Halászat Bácskában.
4. Gyermekrabló koldusnő.
5. Furfangos betörő.
6. Japán a háboru után.
7. A kezdő kerekpáros.
8. Nagy automobil-verseny.

Előadás kezdete 5, 6 és fél, 8 és fél órákor.

Cukrászda.

Előadás alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik.

NYILTTER.*

Limbeck János és fia

első magy. kir. szab. érokoporsó-gyára és temetésrendező intézetéből.

Alulírottak fájdalomtól megtört szívet tudatják a forrón szeretett és felejtethetlen jó nő, illetve édesanya, leány, meny, testvér, sógornő és rokon **RAUCH RAIMUNDNÉ,** szül. **KOVÁCS MÁRIÁNAK**

f. é. január hó 2-án, esteli 6 órákor, életének 28-ik és boldog házasságuk 8-ik évében, hosszas szenvedés és a haldoklók szentségének ájtatos felvétele történt után jobblétre szenderültét.

A boldogult földi maradványai január hó 4-én, d. u. fél 3 órákor fognak Kiszutca 5-ik számú házban a róm. kath. szer-tartás szerint beszerteltetni és a felső temetőben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szent-mise a boldogult lelki üdvéért január hó 14-én, d. e. 8 órákor fog a főt. Minorita-tyák szentegyházában az egek urának bemutatattatni.

Az emlékezet édes anyala virasszon álmai felett!

Arad, 1908. január 3-án.

Rauch Raimund, férje. Rauch Miczike, kis leánya. Özv. Kovács Istvánné szül. Grubits Paula, édes anyja. Kovács István, Kovács Margit, testvérei. Rauch Bálint és neje szül. Rothkopf Erzsébet, apósa és anyósa. Klima József és neje szül. Rauch Mária, sógor és sógornője. 181

Weisz Márton

uri női- és gyermek cipész.

Van szerencsém Aradváros és vidéke nagyrédemű közönségének becses tudomására adni, hogy az őszi idény beálltával a legfinomabb

női- és férfi cipőket

mindenfélé kivitelben, valamint a legtartósabb 2596

gyermek-cipőket készíték.

Becsés megrendeléseket kérve

Weisz Márton

uri- és női cipész

Arad, Deák Ferenc-utca 4. sz.

Pék vagy más műhelynek, nyomdának, esetleg

raktárnak

170

azonnal kiadó

egy nagy világos és száraz, vízvezetékkel, gázvezetékkel és clo-settel ellátott tagas

souterrain helyiség

a Weitzer János-utca 11. szám alatti Paikert-házban a főpostával szemben. Bővebbet a ház-mesternél **Kosminsky Lipót** könyvkötőnél vagy **Kohn József** bádogosnál.

BRAUN EDE tüzfarakttára.

Ajánlja a n. é. közönségnek

Tüzifa első osztályu bükk hasáb
 " " " cser hasáb
 " " " bükk dorong
 " " " tölgy dorong

valamint vagon számra is kaphatók.

Tisztelettel

2699

BRAUN EDE.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

A MOLL A. féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomor-bajok, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhév, rögzött székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles háziszor, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenyegetnek.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

Moll“ feliratu ónozáttal elzárva van. A Moll-féle sóborszesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény, c-sz és a meghülés egyéb következményeinél legismertesebb népszer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyermekek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékhely: Bécs, I., Tuchlauben 9. sz.

MOLL A gyógyszerész, os. és kir. udvari szállító által.

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz. 3971

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíttetnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPAD gyógyszerüzemében.

Az 1902. évi versenyző ipar és gazdasági kiállításon és az 1901. évi mákói ipar és gazdasági kiállításon a nagy díszoklevéllel kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L. és FIA

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI
ORGONA-ÉPÍTŐ MŰINTÉZET (villamos üzemre berend.)
TEMESVÁROTT.

Szállít kitűnő, legújabb rendszer szerint készített

pneumatikus orgonákat

bármily nagyságban a legolcsóbb árak mellett.

Javítások, átalakítások és hangolások átvetetnek, olcsón és kitűnő szakértelemmel eszközöltetnek.

Bővebb felvilágosítással és költségvetéssel szívesen szolgálunk.

az 1896. évi kiállításon A nagy milleniumi éremmel kitüntetve.

Van szerencsénk a n. é. közönségnek tudomására hozni, hogy a mai naptól kezdve a konopi állomáson

I. osztályu bükk hasáb
I. „ tölgy dorong
I. „ bükk dorong
és tölgy hasáb fát

vagon számra, valamint nagyobb mennyiségben a legjutányosabb árban szállítjuk. 2700

Kádár, Braun és Böhm.

Megrendelések és bővebb felvilágosítással szolgál:

Kádár József Arad, Kossuth-utca 68. szám alatt.

Nagy-Buttyini takaré- és előlegezési egylet mint szövetség.

Meghívás

a „Nagy-Buttyini takaré- és előlegezési egylet mint szövetség által“

1908. évi január hó 23-án délelőtt 10 órakor saját helyiségében tartandó

XIX. évi rendes közgyűlésre.

TÁRGY:

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére 3 tagu bizottság választása.
2. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése.
3. A zárszámadások jóváhagyása és a felmentvény megadása.
4. A szövetség időtartamának meghosszabbítása tárgyában határozat hozatal.
5. Az alapszabályok 5, 9, 10, 15, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 34, 38, 40, 44, 48, 64, 52, 124 és 130 §-ainak módosítása
6. Indítványok: az elnöknek a közgyűlés előtt 6 nappal bejelentendők.

Zármérleg az 1907. évről.

Vagyon.	Teher.
Készpénz 1907. dec. 31-én 5773.65	Törzsbetét számla ... 106694.40
Váltó számla a tárcában K. 299018	Takarékbetét számla... 151442.31
Váltó sz. Arad Csan. Gazd. Tkp-nál ... 250000.	Vizlszámít sz. Arad Csan. Gazd. Tkp-nál 250000
Váltó sz. más intézeteknél 50000.	Vizlszámít. számla más intézeteknél 69000
Törzsbetét előleg sz. 10712	Tartalék alap számla 11878.62
Úvás számla ... 165.17	Atmeneti kamat számla 6780
Leltár leírás számla 10% 117.38 K. 1056	Nyereség 1907-ik évre 24039.63
Ingatlan 3110.14	
	619834.96
	619834.96

Veszteség és nyereség.

Tartozik.	Követel.
Vizlszámít. kamat ... 21801.90	Váltó kamat 69432.97
Takarékbetét kamat ... 7926.54	Előleg kamat 365.80
Tisztviselők fizetése ... 7830	Házber jövedelem ... 248.80
Adó 4761.14	
Betét kamat adó 10% 792.73	
Költség 2778.25	
Leltár leírás 117.38	
Egyenleg 1907. évre ... 46007.94	
	24039.63
	70047.57
	70047.57

N.-Buttyin, 1908. évi január hó 1-én.

Popper Ignác,
könyvelő.

Popa György,
pénztáros.

Megvizsgáltattott és a könyvekkel összehasonlítva helyesnek találtattott. N.-Buttyin, 1908. évi január hó 2-án.

Bodea Gyula,
ig. tanácsos.

Dr. Fekete József,
vezérigazgató.

Dr. Dénes Jakab,
ig. tanácsos.

Kiurszky Iván,
ig. tanácsos.

Felügyelő-bizottság:

Ezen mérleg, veszteség és nyereség számlák a törvény és alapszabályok értelmében a fő és mellékkönyvekkel összehasonlítva rendben levőknek találtattottak.

N.-Buttyin, 1908. évi január hó 3-án.

Bienenstock József,
fel. biz. tag.

Kacsinka Árpád,
fel. biz. tag.

Róth Henrik,
fel. biz. tag.

Weiszberger Mór,
fel. biz. póttag.

Igazgatósági jelentés a január hó 23. napján tartandó közgyűléshez.

Intézetünket közelebről érdeklő események a következők: A törzsbetevők közül 1907. évben kilépett 2 tag 14 törzsbetéttel, új tagként belépett 2 tag 14 törzsbetéttel s így jelenleg van: 37 tag 488 törzsbetéttel.

Belépett új törzsbetét 14, felmondott és visszafizettetett 14 törzsbetét

APRÓ HIRDETESEK.

Szalonnát,

zeirt, füstölt husokat és minden hentesárut napi áron ajánl **Garai Károly** Aradon, Boczkó-utca 2. szám. 51

Rongált dobozu levélpapírokat

minden elfogadható árban kiárul **Inguz I. és Fia** könyvkereskedése Arad. 361

Használt de jó karban levő

írásztalok megvételre kerestetnek. Cim a kiadóban.

Jó karban lévő

kisebb pénzszekrény megvételre kerestetik.

Intelligens

özv. urinónél jó házi koszt kapható. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Uj könyvek

50-90%-os alkalmi áreszállítással, mely 1908. február 1-ig marad érvényben. Kizárólag jó művek. Árjegyzék ingyen. **Kerpel Izsó** könyvkereskedése Arad. 1921

Önálló szerkezeti iakatos

előmunkások, kik a waggon és kis vasutikocsik gyártását tökéletesen értik, azonnal felvétetnek. Levelek a kereseti igények megjelölésével „Waggon” jeligére, Blockner hirdető-irodájába, Budapest, IV. Sütő-utca 6. intézendők. 5961

2 középiskolát,

vagy polgárit végzett intelligens jó modoru, jó házból való fiu, **Weinberger Ferenc** ékszerésznél fizetéssel tanulól felvétetik.

Három szoba,

fürdő szoba megfelelő mellék-helyiségekből álló lakást keresek. 182

Szarvas-utca 3 szám

alatt levő ház eladó. Bővebbet ott.

Vevők és bérbevevők
semmiféle jutalékot
nem tartoznak fizetni.

Colophon István

ügynöksége

Arad, Kölcsey-utca 3.,
vagy a városi kávéház.

Eszközül szállodák, vendéglők, földek, szállók, házak bér- és eladását, valamint borok és szesz italok eladását. — Ugyazint

amortisációs kölcsönök

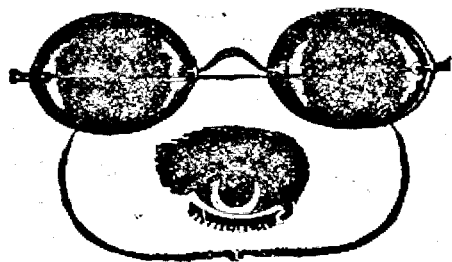
a legolcsóbb kamat melletti kieszközölését előleg nélkül, ehhez csak a birtokiv és telekkönyvi kivonat kell. — Több emeletes magán- és bérház 8-10%-ot jövedelmező, olcsón és kedvező feltételek mellett eladók. — Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás 2678

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK SAMU

órák és látszerész

Arad, Andrásy-tér és Waltzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb áron. Raktáron tart mindennemű színházi látszeréket a legkülönbözőbb kiállításban, legfinomabb lorgnettek, orrisiptetők és szemüvegek arany, ezüst, nickel és tekenőbeka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

• Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindféle hőmérők, mindennemű kivitelben. 2413

Szemüvegek és orrisiptetők orvosi rendelet szerint azonnal készíttetnek.

Értesítés!

Néhány fűszerkereskedő feljelentése folytán, hogy a további adáz háboruszkodásnak elejét vegyem

delikatess és élelmiszer üzletemet

most vasárnaptól kezdve **vasárnaponként este** mindaddig **zárva tartom**, míg a minster ez ügyben döteni fog.

Tisztelt vevőimnek ezt becses tudomására hozva, kérem szükségletiket vasárnapokon még a délelőtt folyamán beszerezni.

Mély tisztelettel 169

Záray Géza.

Köhögés!

Aki szereti az egészségét, meggátol a köhögést.

5245 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány igazolja, hogy feltétlen eredményes a

Kaiser-féle mell-karamella

(A három fenyővel.)

használata. Orvosiilag ajánlva és megvizsgálva köhögés, rekedtség vagy katarus, elnyálkásodás, és dohányzás folytán beállt hurut és görcsös köhögések ellen. 2.99

Csomagja 20 és 40 fillér, doboza 80 fillér.

Kapható: Gutori Földes Kelemen, Halás Árpád és Rozonyay Mátyás gyógyszerárában Aradon, Zombory János és a „Szent Háromság” gyógyszerárában Uj-Szent-Annán, Szokoly Sándor „Iris” gyógyszerárában Lippa, Krausz Elemér gyógyszerárában Glogovátz és Tefert Károly gyógyszerárában Eken.

Földes Kelemen
orvosi laboratoriuma

Aradon, Deák Ferenc-utca.

Végez:

hugy, köpet, bélsár, gyomortartalom és hányadék, vér, koros folyadék-gyülemek, epe és hugykőképződmények, nemmi szervek váladékai, torok lepedék, ondo, anyatej és korszövettani vizsgálatokat mérésélt díjazásért.

Diamant Ferenc

villanyvilágítás, telefon és csengő berendező

Atzél Péter utca 2.,

a színház töbojártaival szemben. Bohus-udvarban.

Csillárok és lámpák

gáz és villanyra.

Az aradi gazgárban leógotott

valódi Auerek raktára.

Drbja 60 ill.

Üveghengerek, ornyók, tulipánok, villanykörtek, ivilámpa szerek és szerelői anyagok legjobb minőségben legolcsóbban kaphatók.

242 TELEFON 242

Villanycsengő

javításokat

villanyvilágítási

bevezetéseket szaksze-

rűen eszközöl 2843

Kalmár József

Arad, Salacz-utca 2.

Péntek delutan szőnyeg-maradékok olcsó eladása!

Nagy maradék eladás

angol divatkelmék, mosó-flanell, különböző szőrme boák verseny nélküli olcsó áron!

Rosenblüh H. és Társa.

Arad, Szabadság-tér.

I. Kidder minster szőnyeg 90 cm. széles maradékban 1 frt 70 kr. méterenként.